

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Význam alternativních investic pro investory

Diplomová práce

2024

Tereza Kurková

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Tereza Kurková**
Osobní číslo: **E22538**
Studijní program: **N0413A050009 Ekonomika a management**
Specializace: **Ekonomika a management podniku**
Téma práce: **Význam alternativních investic pro investory**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analyzovat a komparovat vybrané alternativní investice, sestavit a vyhodnotit modelová portfolia ze zkoumaných alternativních investic včetně uvedení podniků, které se podílely na jejich výrobě, a na základě získaných poznatků formulovat doporučení pro investory, do kterých netradičních investic je vhodné v budoucnu investovat.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů souvisejících s investováním.
- Charakteristika vybraných alternativních investic.
- Analýza a komparace zvolených investic.
- Vyhodnocení doporučení pro investory.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BODIE, Zvi, Alex KANE a Alan J. MARCUS. Essentials of Investments. 9th. New York: McGraw-Hill Companies, 2013. ISBN 978-0-07-803469-5.
GRAHAM, Benjamin a Jason ZWEIG. Inteligentní investor. Translated by Radim Láník. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 503 s. ISBN 978-80-247-1792-0.
KOHOUT, Pavel. Investiční strategie pro třetí tisíciletí. 6. přepracované vyd. Praha: Grada, 2010. 296 s. ISBN 978-80-247-3315-9.
NOVOTNÝ, Josef. Investování na finančních trzích s podporou psychologické analýzy. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2018. 181 s. ISBN 978-80-7418-291-4.
REJNUŠ, Oldřich. Finanční trhy. 4., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Grada, 2014. 760 s. ISBN 978-80-247-3671-6.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Josef Novotný, Ph.D.**
Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Michaela Kotková Střiteská, Ph.D. v.r.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2023

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Práci s názvem Význam alternativních investic pro investory jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 4. 2024

Bc. Tereza Kurková v. r.

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu diplomové práce Ing. Josefu Novotnému, Ph.D. za vstřícnost a trpělivost při konzultacích a za poskytnuté materiály a rady, které vedly ke zpracování této práce.

ANOTACE

Tato práce je zaměřena na charakteristiku alternativních investic při využití metod analýzy a komparace. Zároveň se soustředí na podniky podílející se na jejich výrobě a hodnotu investic v jednotlivých oblastech. V práci jsou charakterizovány a vyhodnoceny netradiční investice do whisky, automobilových veteránů, filmových memorabilií a hraček z hlediska výnosu, rizika, likvidity, dostupnosti a investičního horizontu.

KLÍČOVÁ SLOVA

alternativní investice, investor, whisky, automobiloví veteráni, filmové memorabilie, hračky

TITLE

The Significance of Alternative Investments for Investors

ANOTATION

This thesis focuses on characterizing alternative investments using methods of analysis and comparison. It also examines the correlation between the reputation of companies involved in their production and the value of investments in various areas. The thesis characterizes and evaluates non-traditional investments in whisky, classic cars, movie memorabilia and toys in terms of return, risk, liquidity, availability and investment horizon.

KEYWORDS

alternative investments, investor, whisky, classic cars, movie memorabilia, toys

OBSAH

ÚVOD	10
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ SOUVISEJÍCÍCH S INVESTOVÁNÍM	11
1.1 FINANČNÍ INVESTICE.....	13
1.2 REÁLNÉ INVESTICE	13
1.3 FINANČNÍ PLÁN.....	14
1.4 ZÁSADY INVESTOVÁNÍ.....	15
1.5 INVESTIČNÍ TROJÚHELNÍK	16
1.5.1 <i>Riziko</i>	16
1.5.2 <i>Výnos</i>	20
1.5.3 <i>Likvidita</i>	22
1.6 PROFIL INVESTORA A INVESTIČNÍ STRATEGIE.....	23
1.6.1 <i>Profil investora</i>	23
1.6.2 <i>Investiční strategie</i>	25
1.7 ANALÝZA TRHU	26
1.8 CHYBY INVESTORŮ	29
2 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH ALTERNATIVNÍCH INVESTIC	32
2.1 WHISKY	32
2.2 AUTOMOBILOVÍ VETERÁNI.....	37
2.3 SBĚRATELSTVÍ.....	39
2.3.1 <i>Filmové memorabilie</i>	39
2.3.2 <i>Hračky</i>	41
3 ANALÝZA A KOMPARACE ZVOLENÝCH INVESTIC	44
3.1 ANALÝZA ZVOLENÝCH INVESTIC	44
3.1.1 <i>Whisky</i>	44
3.1.2 <i>Automobiloví veteráni</i>	50
3.1.3 <i>Filmové memorabilie</i>	53
3.1.4 <i>Hračky</i>	56
3.2 KOMPARACE ZVOLENÝCH INVESTIC.....	59
4 VYHODNOCENÍ DOPORUČENÍ PRO INVESTORY	65
ZÁVĚR	68

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Bezpečnostní pyramida	17
Obrázek 2: Schodiště likvidity.....	22
Obrázek 3: Typy investorů	24
Obrázek 4: Technická analýza – trendy.....	27
Obrázek 5: Sloupec sloupcového grafu	27
Obrázek 6: Svíce svícnového grafu	28
Obrázek 7: Výrobní oblasti whisky ve Skotsku.....	33
Obrázek 8: Degustační kolo.....	35
Obrázek 9: Vývoj RW Apex 1000 Index.....	47
Obrázek 10: Vývoj indexu Single Grain 100.....	47
Obrázek 11: Vývoj indexu Japanese 100.....	48
Obrázek 12: Vývoj ceny Hakushu 100th Anniversary Edition 18 Year Old Peated Single Malt Whisky Japan.....	49
Obrázek 13: Vývoj indexu K500	53
Obrázek 14: Vývoj ceny 75304 Darth Vader Helmet v letech 2023 a 2024	59

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Modelové příklady investování do sudů s whisky.....	49
Tabulka 2: Vývoj ceny Hakushu 100th Anniversary Edition 18 Year Old Peated Single Malt Whisky	50
Tabulka 3: Příklady investic fondu Engine.....	51
Tabulka 4: Vývoj indexů HAGI	52
Tabulka 5: Běžné cenové rozmezí jednotlivých kategorií filmových memorabilií.....	55
Tabulka 6: Průměrný roční výnos jednotlivých investic	60
Tabulka 7: Váhy likvidity whisky u jednotlivých alternativních investic	61
Tabulka 8: Rizikovost investování do jednotlivých investic	61
Tabulka 9: Dostupnost investování do jednotlivých investic	62
Tabulka 10: Výkonnost indexů RW Apex 1000 a K500	63
Tabulka 11: Souhrnná tabulka pro komparaci jednotlivých investic	63
Tabulka 12: Výsledky KFLII za 4. čtvrtletí 2023.....	66

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar
FIVA	Mezinárodní federace historických vozidel
HAGI	Historic Automobile Group International
EUR	euro
CAGR	složená roční míra růstu
KFLII	Knight Frank Luxury Investment Index

ÚVOD

Investice pro investora představují příležitost k zhodnocení jeho finančních prostředků, jež je ochotný a schopný po nějakou dobu postrádat. Tímto způsobem může své finanční prostředky zároveň chránit proti inflaci. Pokud se investor o takovou variantu uložení svých aktiv zajímá, může si vybrat z mnoha nástrojů obecně se dělících do finančních a reálných investic. Investor by se vždy měl snažit o minimalizaci rizika, k čemuž značně napomáhá dostatečná diverzifikace jeho portfolia. Dalšími rozhodujícími faktory, které ovlivňují investiční chování, jsou výnos, likvidita, dostupnost a investiční horizont investice.

V současné velmi dynamické době se alternativní investice stávají stále důležitější a zajímavější variantou pro investory, kteří hledají cestu, jak co nejlépe diverzifikovat a zároveň zvýšit růstový potenciál svého portfolia mimo tradiční trhy, kam řadíme hlavně akcie a dluhopisy. Jejich značnou výhodou je hmotný charakter, který investorovi nabízí pocit určité jistoty. Jako další kladná vlastnost může být vnímána jejich schopnost zajištění vůči nečekanému vývoji na finančních trzích.

Tato práce se soustředí na netradiční formy investování, do kterých se obvykle počítají například starožitnosti, mince, zlato, umění, whisky a mnoho dalších alternativ spojujících vášně s finančním zhodnocením. Cílem práce je analyzovat a komparovat vybrané alternativní investice, sestavit a vyhodnotit modelová portfolia ze zkoumaných alternativních investic včetně uvedení podniků, které se podílely na jejich výrobě,, a na základě získaných poznatků formulovat doporučení pro investory, do kterých netradičních investic je vhodné provádět budoucí investiční záměry.

Práce je rozdělena do celkem čtyř kapitol. První kapitola mapuje teoretická východiska investování. Jsou v ní popsány základní pojmy, výhody a nevýhody investování do reálných aktiv, zásadní faktory ovlivňující investiční rozhodování a základní investiční strategie s ohledem na přístup investora k riziku. Kapitola je zakončena popisem běžných chyb investorů. Další tři kapitoly jsou již věnovány části praktické, kde jsou vybrány čtyři alternativní investice. Konkrétně se jedná o whisky, automobilové veterány, filmové memorabilie a hračky. Ve druhé kapitole jsou tyto oblasti alternativního investování charakterizovány. Třetí kapitola je věnována analýze vybraných alternativních investic. Po analýze je prováděna vzájemná komparace jednotlivých investic podle jejich výnosu, likvidity, rizika, dostupnosti a investičního horizontu. Na základě předešlé analýzy a komparace je ve čtvrté kapitole formulováno vyhodnocení doporučení pro investory.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ SOUVISEJÍCÍCH S INVESTOVÁNÍM

Základem pro porozumění vybranému tématu je pochopení klíčových pojmů. Pro bližší seznámení jsou níže uvedeny vybrané definice:

„Investice je aktuálním závazkem peněz nebo jiných zdrojů s očekáváním sklizně budoucích výhod“ (Bodie et al., 2014, s. 1).

Podle této definice nemusí být investované pouze peníze, ale například i čas. Příkladem by mohlo být studium vysoké školy. Student očekává zhodnocení času věnovaného studiu při hledání práce nebo využití nabytých znalostí v dalším životě.

Aby „vynaložení zdrojů“ mohlo být nazýváno investiční operací, musí i po řádné analýze investora nabízet ponechání jistiny a výnos, jež odpovídá výši investice. Pokud tyto podmínky nejsou splněny, jedná se spekulaci (Graham, 2007).

Spekulace v tomto kontextu znamená finanční transakci, která slibuje velký výnos, ale zároveň je riziková. Zájem spekulantů nespočívá v koupeném instrumentu, snaží se pouze získat profit na pohybu jeho ceny. Jejich analýza nebývá fundamentální, ale spíše využívají například technickou analýzu (Czech Wealth, 2023).

Investor

Investorem je ten, kdo se rozhodl vložit svůj kapitál do různých investičních instrumentů z důvodu zhodnocení svých volných finančních prostředků. Toto označení není omezeno pouze na fyzickou osobu, může se jednat i o osobu právnickou, například banku, nebo investiční fond. Od spekulanta se liší dlouhodobějším investičním horizontem a nižším očekávaným ziskem.

Investiční instrument

Investiční nástroje jsou klíčovými prostředky, jež umožňují investorům alokovat svůj kapitál na finančních trzích. Mezi tradiční investiční nástroje patří akcie, dluhopisy, komodity a nemovitosti. Akcie představují vlastnický podíl v podniku a nabízejí investorům potenciál na růst hodnoty a dividendové výnosy. Dluhopisy jsou cenné papíry představující dluh, který emitent slibuje splatit s úrokem. Komodity, jako jsou zlato nebo ropa, jsou fyzické nebo finanční produkty, jejichž hodnota se odvíjí od vývoje trhu. Nemovitosti mohou poskytovat stabilní příjmy v podobě pronájmu a zároveň nabízejí potenciál na kapitálový růst.

V digitální éře se objevily nové investiční nástroje, včetně kryptoměn, ETF (Exchange-Traded Funds) a derivátů. Kryptoměny, jako Bitcoin, jsou decentralizované digitální měny s vysokou volatilitou. ETF jsou fondy obchodované na burze, které sledují vývoj určitého indexu a umožňují diverzifikaci portfolia. Deriváty, jako jsou opce a futures kontrakty, poskytují možnost spekulace na cenové pohyby bez přímého vlastnictví aktiva.

Investiční portfolio

Investiční portfolio označuje soubor finančních a reálných investic investora. Pro sestavení portfolia je nezbytně nutný pečlivý výběr a rozdělení různých finančních aktiv s cílem dosáhnout optimálních výnosů při zachování míry rizika v udržitelných mezích. Proces konstrukce vyváženého portfolia vyžaduje pečlivé zvážení finančních cílů investora, jeho tolerance k riziku a časového horizontu. Protože si investoři jsou vědomi rizika, snaží se svá portfolia zpravidla diverzifikovat. Portfolio je potom složené z různých druhů investic (Peníze.cz, 2023).

Diverzifikace je základním principem investování a hraje klíčovou roli při omezování rizika. Akcie, dluhopisy, podílové fondy, nemovitosti a další cenné papíry patří mezi různorodé možnosti, které lze do portfolia zahrnout. Rozdělení aktiv v rámci portfolia by mělo souznít s cíli investora, ať už dává přednost zachování kapitálu, generování příjmů nebo růstu kapitálu.

Před sestavením portfolia by investoři měli provést důkladný výzkum každé potenciální investice, zohledňující faktory, jako jsou historický výkon, tržní trendy a ekonomické ukazatele. Je nezbytné zhodnotit korelaci mezi různými aktivy, aby byl zajištěn vyvážený mix, který odolá různým tržním podmínkám. Pravidelné monitorování a pravidelné alokace jsou nezbytné pro přizpůsobení portfolia měnícím se dynamikám trhu a rozvíjejícím se cílům investora.

Investoři by měli také zvážit dopad poplatků, daní a externích faktorů, jako jsou geopolitické události, na své portfolio. Dobře sestavené portfolio nejen maximalizuje výnosy, ale také minimalizuje potenciální rizika, čímž vytváří pevný základ pro dlouhodobý finanční úspěch.

Sestavování portfolia je dynamický a personalizovaný proces, který vyžaduje hluboké porozumění finančním trhům, investičním nástrojům a individuálním preferencím k riziku. Pečlivým vytvořením mixu aktiv přizpůsobeného konkrétním cílům mohou investoři usilovat o udržitelný úspěch na své investiční cestě.

Podle toho, jakého je investor typu, inklinuje k různým způsobům rozložení investic v portfoliu. Základními typy investičních portfolií jsou:

- konzervativní portfolio – má nízké riziko, vysokou likviditu a nízký očekávaný výnos,
- progresivní portfolio – má vyšší očekávaný výnos a rozumnou míru rizika,
- dynamické portfolio – má vyšší riziko a vysoký očekávaný výnos.

1.1 Finanční investice

Investice je možné rozdělit do dvou hlavních kategorií: finanční a reálné. Zatímco reálné investice jsou uloženy do konkrétního majetku, finanční investice na konkrétní předmět vázány nejsou, představují nárok na zisky generované reálnými aktivy. Mezi finanční investice se například řadí (Veselá, 2011):

- akcie,
- dluhopisy,
- podílové listy,
- státní pokladniční poukázky,
- termínové vklady,
- deriváty.

1.2 Reálné investice

Reálné investice jsou většinou hmotné povahy, avšak objevují se zde i výjimky, které hmatatelné nejsou. Příkladem nehmotných reálných investic mohou být patenty nebo licence. Do hmotných reálných investic je možné zahrnout například následující:

- nemovitosti,
- drahé kovy,
- drahé kameny,
- sbírky (např. známek, mincí nebo komiksů),
- umění.

Výhody investování do reálných aktiv

Investice do reálných aktiv nabízejí rozsáhlou škálu výhod i nevýhod, které je nutné před rozhodnutím o investování zvážit. Jednou z klíčových výhod je zajištění proti inflaci. U reálných aktiv je značnou výhodou jejich schopnost udržení hodnoty, či dokonce její nárůst, při působení inflace.

Další výhodou je diverzifikace rizika. Reálná aktiva nejsou nijak zvlášť ovlivňovány investičními instrumenty z finančního trhu. Díky tomu je pomocí diverzifikace do reálných investic možné minimalizovat volatilitu portfolia, proto jsou reálná aktiva ideální pro jeho vyvážení.

Investice do reálných aktiv také poskytují ochranu proti politickým rizikům. Díky své hmatatelné povaze a inherentní hodnotě bývají schopna si zachovat hodnotu.

Protože u reálných aktiv není běžné, aby přinášely svému držiteli pravidelný výnos, motivem pro držbu bývá spíše výnos kapitálový (rozdíl mezi prodejní a nákupní cenou). Na zhodnocení aktiva bývá třeba určité časové období a trpělivost investora.

A konečně, investování do reálných aktiv může nabídnout investorům jedinečný požitek spojený s vlastnictvím a správou fyzických aktiv. V této souvislosti se mívá hlavně různé sběratelské předměty, umělecká díla a drahé kameny, které přinášejí investorovi požitek již ze samotného vlastnictví (Veselá, 2011).

Nevýhody investování do reálných aktiv

Výhod u reálných investic je možné najít mnoho, přesto je nutné i zde očekávat určité nevýhody. První nevýhodou mohou být poměrně vysoké transakční náklady. Další výraznou nevýhodou je, že pro reálná aktiva chybí likvidní trh, což zvyšuje obtížnost analýzy a tím i rizikovost celé investice. Neexistence důchodového výnosu představuje nevýhodu u většiny reálných aktiv. Investoři proto nemají z investic stálý příjem (Veselá, 2011).

1.3 Finanční plán

Finanční plán je základním nástrojem pro dosažení dlouhodobých finančních cílů. Investor si při jeho tvorbě musí uvědomit několik důležitých aspektů, zejména: co od investování očekává a kolik je schopný a ochotný investovat. Novotný (2018) uvádí pět kroků finančního plánování:

- vytýčení cílů – jaké položky hodlá financovat z dostupných finančních prostředků,

- určení zdrojů – jaký je finanční stav investora vyjádřený v peněžních jednotkách,
- identifikace rizik – s jakými nečekanými událostmi se může investor setkat, určení způsobů eliminace či diverzifikace,
- naplnění cílů z dostupných zdrojů – kolik finančních prostředků může investor vynaložit na úspěšné dosažení vytýčených cílů,
- držení rezervy – v případě nečekaných událostí je důležité mít dostupnou likvidní rezervu.

1.4 Zásady investování

Zásady investování jsou navrhovány v pracích mnoha autorů z důvodu minimalizace rizika a maximalizace výnosů pro investora. Níže jsou uvedeny základní principy, které jsou zmiňovány nejčastěji.

1) Finanční rezerva

V rámci investičního procesu je finanční rezerva jednou z klíčových zásad. Rezervy by měly být uloženy v bezpečných a likvidních aktivech. Jedná se o důležitý nástroj, který chrání jak investora, tak jeho portfolio před nečekanými událostmi. Ať se jedná o vývoj v jeho osobním životě nebo o situaci na trhu, vždy je důležité mít tzv. „finanční polštář“ ve výši několikaměsíční mzdy (Malkiel, 2016).

2) Diverzifikace

Pod pojmem diverzifikace je možné rozumět rozložení portfolia do více rozdílných investic. Investor se tímto krokem snaží snížit riziko investování (Traxler, 2009). Cílem diverzifikace je vyvážit ztrátu z jednoho investičního instrumentu výnosem z investice jiné. Myšlenka za diverzifikací je taková, že si investor vybírá buď vzájemně neutrální nebo negativně korelované investiční instrumenty, do kterých poté investuje.

Každý investor si o svém způsobu diverzifikace rozhoduje sám. Existují však základní poučky, které je dobré dodržovat. Při investování pasivním se doporučuje široká diverzifikace, díky které portfolio při změnách na trhu nezaznamenává příliš velké výkyvy. Naopak při aktivní správě portfolia je výhodnější užší diverzifikace, vzhledem k faktu, že se investor snaží snižovat své náklady, avšak stále dostatečná na to, aby riziko nebylo příliš vysoké.

3) Časový horizont

Velikost rizika podstupovaného při investování se většinou odvíjí od doby, po jakou je investor ochoten držet svou investici. To znamená, že pro alokaci aktiv hraje klíčovou roli fáze, ve které se investor nachází (Malkiel, 2016). Většinou je pro investování vhodné přemýšlet v dlouhodobém časovém horizontu, kdy se investor snaží dosáhnout svých předem vytýčených investičních cílů. Je velice obtížné predikovat krátkodobý vývoj trhu, avšak v dlouhém období již předvídat lze.

1.5 Investiční trojúhelník

Magický trojúhelník v investiční teorii říká, že při výběru vhodné investice by se investor měl zaměřit na 3 kritéria: výnos, riziko a likviditu. Platí, že investice nemůže mít maximální výnos, maximální likviditu a zároveň minimální riziko. Parametry na sebe vzájemně působí. Při zvyšování výnosu investice roste i její riziko. Pokud poroste likvidita, bude klesat výnos.

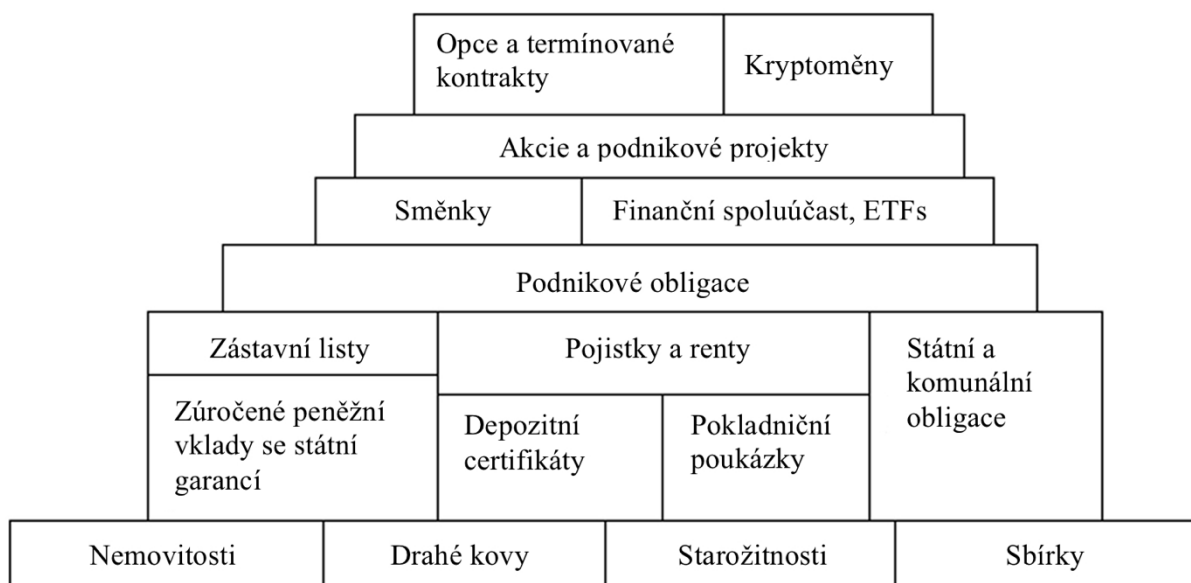
1.5.1 Riziko

„Jedná se o nebezpečí, že investor nedosáhne očekávaného výnosu ve vymezeném časovém intervalu, nebo jej chybně určí“ (Novotný, 2018, s. 24). Riziko je pro investora tedy určitou nejistotou, že se skutečný výnos bude lišit od výnosu očekávaného. Dále lze riziko definovat jako pravděpodobnost, že to, co očekáváme, nenastane.

V dnešní době již riziko představuje jeden z klíčových faktorů ovlivňujících rozhodování investorů při alokaci jejich finančních prostředků. Správné vyhodnocení a řízení rizika, zahrnující zejména správnou diverzifikaci portfolia a neustálé sledování ekonomických a politických situací ve světovém měřítku, totiž hraje významnou roli v dosažení optimálního vyvážení mezi výnosem a rizikem ve svém portfoliu. To následně investorovi umožňuje dopracovat se k jeho dlouhodobým finančním cílům.

Jako první na riziko investování však upozornil až Markowitz (1952), který kritizoval dosavadní pojetí investičních modelů zaměřených pouze na výnosnost. Přidal tedy k investičnímu rozhodování další rovnocenné kritérium – rizikovost.

Čím vyšší je nejistota očekávaných výnosů, tím vyšší je i riziko a nižší bezpečnost investice. Dle bezpečnosti je možné různé druhy investic seřadit. Toto řazení se nazývá „bezpečnostní pyramida“ (Obrázek 1). Nejrizikovější investice se nachází nahoře, nejbezpečnější jsou naopak v jejím základu dole.



Obrázek 1: Bezpečnostní pyramida

Zdroj: vlastní úprava dle Tepper a Kápl (1994, s. 76)

Neexistuje bezriziková investice, ale investoři mají k riziku různé postoje. Někteří jsou ochotní akceptovat jeho vyšší míru vzhledem k návratnosti investice, jiní se raději zaměřují na investice zajištěné. V praxi je možné se setkat se třemi přístupy k riziku:

- sklon k riziku,
- neutrální postoj k riziku,
- averze k riziku.

Druhy rizika

Na rizikovost investice působí mnoho různých faktorů, které je důležité zohlednit ve svém investičním rozhodování. Existuje dělení z více hledisek. Jedno hledisko dělí riziko na systematické (neboli tržní) a nesystematické (specifické). Systematické riziko souvisí s celým trhem a jeho budoucím vývojem, který je z větší části ovlivňován makroekonomickými faktory a investičními sentimenty (Fama a French, 2002). Tohoto rizika se nelze zbavit pomocí diverzifikace. Existuje z důvodu změn v cenách aktiv, což se nazývá volatilita. Mezi tržní rizika se nejčastěji řadí (Hayes, 2023):

- úrokové riziko – souvisí s růstem či poklesem úrokových sazeb,
- měnové riziko – zohledňováno nebezpečí znehodnocení zahraniční měny, v níž je investice uložena,
- komoditní riziko – vychází z volatilní povahy cen komodit,

- akciové riziko – souvisí s cenami akcií, je klíčová diverzifikace a technické analýzy.

Specifické, či nesystematické riziko, je spjato s konkrétním podnikem nebo odvětvím a lze ho omezit pomocí diverzifikace. Specifické riziko obsahuje například následující rizika (Chen, 2023):

- podnikatelské riziko – plyne ze samotného podnikání,
- finanční riziko – riziko ztráty peněz,
- operační riziko – spojeno s podnikem a jeho schopností vést procesy,
- legální riziko – spojeno s vládními pobídkami, zákony a vyhláškami.

Velmi důležité je i riziko likvidity, které se zaměřuje na možnost přeměny investičního instrumentu na peníze (Kohout, 2010).

Výpočet rizika

S ohledem na fakt, že riziko nejde eliminovat, byla vytvořena pomůcka, pomocí níž si investor může vybrat co možná nejvýhodnější investici, která má vysoký výnos a nízké riziko. Existují tedy metody výpočtu rizika: směrodatná odchylka a rozptyl. Tyto dvě hodnoty demonstrují rozmístění kolem očekávaného výnosu. Riziko nemusí mít pouze negativní dopady na investici, existuje i možnost pohybu výnosu směrem k vyššímu výnosu než očekávaného (Krabec, 2007).

Rozptyl je možné počítat ex ante nebo ex post, přičemž vzorce pro výpočet jsou následující:

$$\sigma_{ex\ ante}^2 = \sum_{i=1}^N [r_i - E(r)]^2 * P_i \quad (1)$$

$\sigma_{ex\ ante}^2$... rozptyl

r_i předpovězené hodnoty výnosových měř

$E(r)$ průměrná očekávaná výnosová míra

i jednotlivé možnosti očekávaných výnosových měř

N počet možných výskytů

P_i pravděpodobnost výskytu jednotlivých očekávaných výnosových měř

$$\sigma_{ex\ post}^2 = \frac{\sum_{t=1}^T (r_A - r_t)^2}{T} \quad (2)$$

$\sigma_{ex\ post}^2$... rozptyl

r_A průměrná historická výnosová míra

r_t jednotlivé historické výnosové míry

T počet období, která byla sledována

Nejčastěji se však pracuje se směrodatnou odchylkou, k jejímuž výpočtu je třeba znát hodnotu rozptylu – jedná se totiž o jeho odmocninu. Je jí též možné spočítat jak v historické, tak i v očekávané hodnotě:

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} \quad (3)$$

Směrodatná odchylka není vždy pro výpočet rizika instrumentu vhodná, protože jsou někdy průměrné očekávané příjmy příliš rozdílné. Z toho důvodu byl zaveden variační koeficient. Vzorec vypadá následovně:

$$V = \frac{\sigma}{p} \quad (4)$$

V ... variační koeficient

σ ... směrodatná odchylka

p ... průměrná očekávaná hodnota příjmů

Z hlediska rizikovosti portfolia je důležité propočítání kovariance, která ukazuje vztah mezi výnosovými měrami investičních instrumentů. Kladné číslo kovariance poukazuje na pozitivní vztah výnosových měr, a naopak záporné číslo naznačuje vztah negativní. Při nulové hodnotě mezi výnosovými měrami investičních instrumentů není vztah žádný. Vzorec pro výpočet kovariance je následující (Liška a Gazda, 2004):

$$cov_{A,B} = \frac{1}{T} \sum_{t=1}^T (r_{At} - r_{AA})(r_{Bt} - r_{BA}) \quad (5)$$

$cov_{A,B}$... kovariance mezi pohybem výnosových měr investičních instrumentů

r_{AA} průměrná výnosová míra investičního instrumentu A

r_{BA} průměrná výnosová míra investičního instrumentu B

r_{At} jednotlivé výnosové míry investičního instrumentu A

r_{Bt} jednotlivé výnosové míry investičního instrumentu B

T počet let

Dalším vhodným vzorcem, který řeší úroveň síly vztahu mezi investičními instrumenty je koeficient korelace. Výsledek vychází v intervalu $\{-1;1\}$. Kladná hodnota zde značí pozitivně korelované instrumenty, což znamená, že při poklesu výnosové míry instrumentů následuje pokles výnosové míry portfolia. Investor by se proto měl zaměřit na instrumenty se zápornou hodnotou koeficientu korelace, pomocí kterých bude diverzifikovat a snižovat rizikovost svého portfolia. Vzorec pro koeficient korelace je možné najít níže:

$$\rho_{A,B} = \frac{cov_{A,B}}{\sigma_A \sigma_B} \quad (6)$$

$\rho_{A,B}$... koeficient korelace

$cov_{A,B}$... kovariancemezi investičním instrumentem A a B

σ_A ... směrodatná odchylka investičního instrumentu A

σ_B ... směrodatná odchylka investičního instrumentu B

1.5.2 Výnos

Výnos je motivem pro investování a tvoří ho celkový příjem z investice. Započítávají se do něj například i dividendy, úroky a kurzové změny. Dělí se na výnos kapitálový a dividendový. Při výpočtu kapitálového výnosu se odečítá cena pořízení od ceny nákupu. Dividendový výnos je možné získat pouze při nákupu akcií (Novotný, 2018). Na obě tyto složky výnosu poté působí daňové zatížení, které ovlivňuje jejich výši. Daňové zatížení je často na různých trzích a u různých investorů rozdílné (Nývtová a Režňáková, 2007).

Hodnocení výnosu

U výpočtu výnosu se rozlišují dva termíny – očekávaná výnosová míra a očekávaný výnos. V této práci bude rozebírána právě očekávaná výnosová míra. O očekávané výnosové míře se hovoří v procentech a při jejím výpočtu se předpovídá pravděpodobnostní rozdělení očekávaných výnosů, jež ovlivňuje mnoho faktorů.

Výpočet **očekávané výnosové míry** se provádí dle následujícího vzorce (Veselá, 2011):

$$E(r) = \sum_{i=1}^N r_i P_i \quad (7)$$

$E(r)$...očekávaná výnosová míra

r_iočekávané budoucí hodnoty výnosových měř

P_ipravděpodobnost výskytu očekávaných výnosových měř

Npočet možných výskytů

Výnosovou míru ex post lze vypočítat dle vzorce (Veselá, 2011):

$$r_t = \frac{P_1 - P_0 + D - T - C_0}{P_0} \quad (8)$$

r_t ...výnosová míra ex post za období

P_1 ...prodejní cena investičního instrumentu

P_0 ...pořizovací cena investičního instrumentu

D ...dividenda

T ...daně placené z důchodu a kapitálového zisku

C_0 ...transakční náklady

Model CAPM

CAPM je zkratka pocházející z anglického názvu „capital asset pricing model“. Jedná se o model oceňování kapitálových aktiv vytvořený, který se zabývá vzájemným vztahem rizika výnosnosti a střední výnosností aktiva (Širůček a kol., 2014). Výnosová míra je Kohoutem (2010) definována následovně:

$$E(r_i) = r_f [E(r_M) - r_f] \cdot \beta_i + e \quad (9)$$

$E(r_i)$očekávaná výnosová míra

r_fbezriziková výnosová míra

$E(r_M)$...očekávaná výnosová míra tržního portfolia

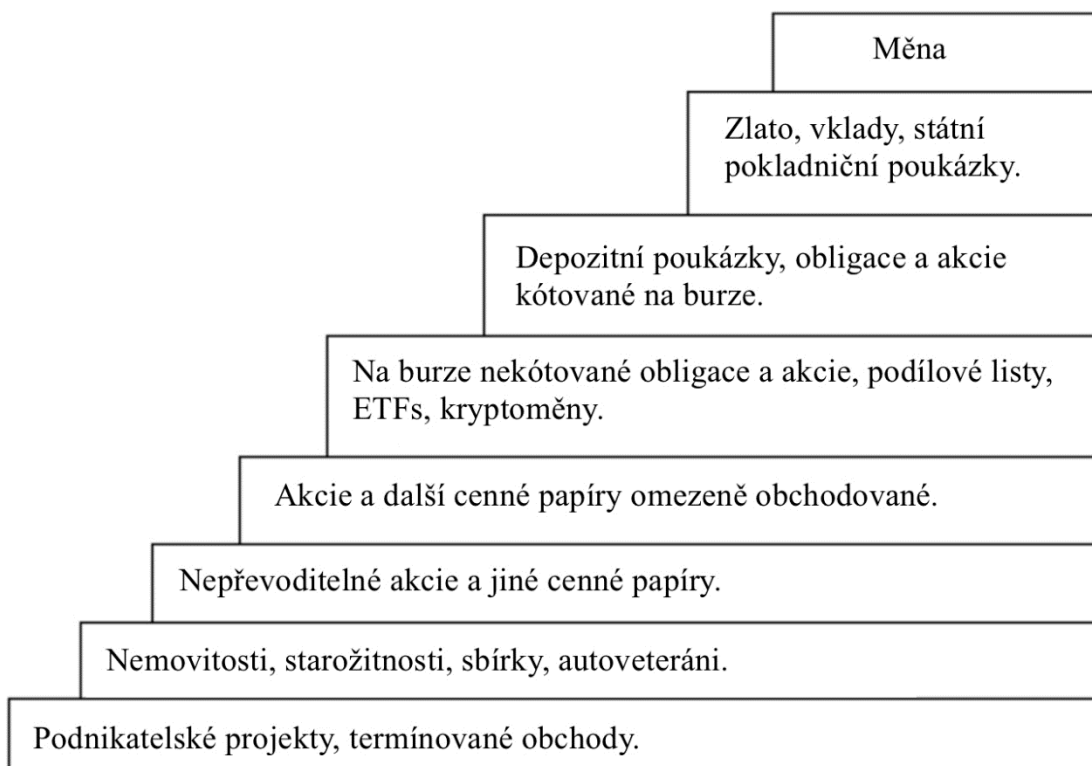
β_imíra systematického rizika

enáhodná složka

1.5.3 Likvidita

Likviditou se rozumí časový horizont přeměny aktiva na peníze. Čím rychleji je investor schopen proměnit své aktivum na peníze a čím nižší jsou transakční náklady, tím vyšší je jeho likvidita (Rejnuš, 2014). Mezi likvidní investice se obecně řadí například veřejně obchodované akcie s možností prodeje v krátkém časovém horizontu. Málo likvidní investice mohou být například nemovitosti, které pro svůj prodej vyžadují více času; hotovost je tak v aktivu vázána déle. Vysoká likvidita aktiva představuje rozhodně jeho výhodu, často však bývá vázána na jeho nižší výnos. Naopak nízká likvidita investičního instrumentu působí na pokles ceny instrumentu, proto investor vyžaduje vyšší výnosovou míru instrumentu.

Úroveň likvidity jednotlivých investic je možné vidět níže na schodišti likvidity (Obrázek 2), kde platí, že nahoře se objevují aktiva nejlikvidnější. Čím níže se však aktivum pohybuje, tím náročnější je jeho prodej, a tedy i přeměna na hotovost. Mezi nejlikvidnější aktiva se běžně řadí měna nebo akcie. Na druhé straně schodiště je možné vidět například nemovitosti nebo termínované obchody.



Obrázek 2: Schodiště likvidity

Zdroj: vlastní úprava dle Tepper a Kápl (1994, s. 76)

Měření likvidity

„Likvidita se zpravidla měří jako výše transakčních nákladů spojených s přeměnou investičních instrumentů“ (Krabec, 2007, s. 69-70).

Protože likviditu investičních aktiv není možné snadno spočítat pomocí předem daného vzorce, musí se využívat jiné metody pro její měření. Využívají se dostupná data o trhu. Veselá (2011) uvádí hodnocení pomocí porovnávání následujících ukazatelů:

- **množství uzavíraných obchodů** – větší objemy poukazují na vyšší likviditu,
- **spreadu nákupních a prodejních cen** – nižší spread poukazuje na vyšší likviditu,
- **úroveň transakčních nákladů** – nižší transakční náklady se objevují na likvidních trzích,
- **tržní kapitalizace emise nebo trhu** – čím vyšší tržní kapitalizace, tím vyšší likvidita instrumentu,
- **závislost celkové tržní kapitalizace na denním objemu obchodů** – čím vyšší je hodnota, tím vyšší je likvidita.

Protože pro likviditu neexistuje přesný výpočet, nelze vyjmenované ukazatele považovat za naprosto spolehlivé a bezchybné. Jedná se spíše o pomůcku při vybírání investičních instrumentů na trzích.

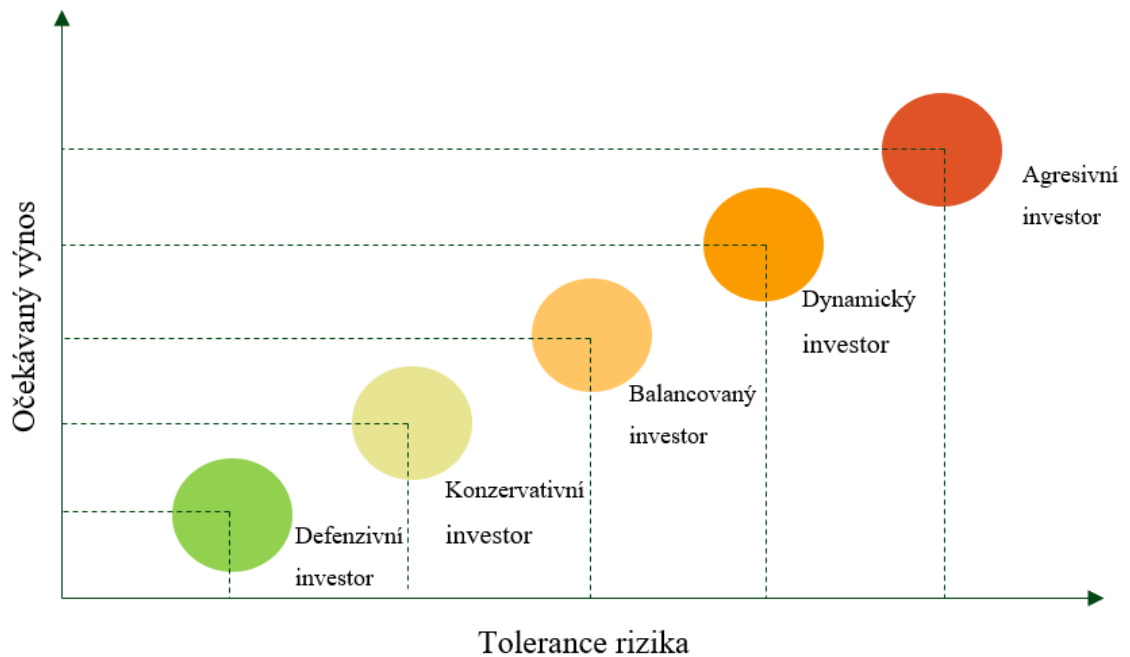
1.6 Profil investora a investiční strategie

Profil investora hraje klíčovou roli ve výběru investiční strategie, přičemž zahrnuje individuální charakteristiky, jako například finanční cíle, toleranci k riziku nebo časový horizont pro investice. Investiční strategie je poté na základě těchto faktorů přizpůsobena konkrétním potřebám investora.

1.6.1 Profil investora

Investory je možné dělit z mnoha hledisek. Jedno z nejdůležitějších dělení je však rozhodně na investory profesionální a neprofesionální. Profesionální investory lze dále rozdělit do tří skupin: profesionální investoři zaměstnaní na plný úvazek; investoři, kteří mají investování jako podnikatelskou činnost a investoři, kteří investují na částečný pracovní úvazek, případně se jedná o jejich „koníček“. Neprofesionálními investory jsou všichni ostatní, jejich vliv na trh však není radno podceňovat (Novotný, 2018).

Investoři přicházejí na finanční trhy s různými investičními strategiemi a preferencemi. Z tohoto hlediska je lze dělit na následující typy (viz Obrázek 3): defenzivní, konzervativní, balancovaní, dynamičtí a agresivní (Amundi, 2023).



Obrázek 3: Typy investorů

Zdroj: vlastní zpracování dle Komerční banka (2020)

Defenzivní investoři se zaměřují na minimalizaci rizika a volí bezpečné, stabilní investice, často v podobě nízkorizikových dluhopisů nebo stabilních dividendových akcií.

Konzervativní investoři sledují poměrně nízkou míru rizika a upřednostňují investice s konzistentním výnosem, jako jsou středně rizikové akcie a dluhopisy.

Balancovaní investoři hledají střední cestu mezi rizikem a výnosem a rozloží svá portfolia tak, aby zahrnovala různorodá aktiva.

Dynamičtí investoři jsou flexibilní a reagují na rychlé změny na trhu. Sledují aktuální trendy a upravují své portfolio v souladu s měnícími se podmínkami.

Na opačném konci spektra stojí **agresivní investoři**, kteří jsou ochotni přijmout vyšší riziko při možnosti dosažení vyšších výnosů. Investují do akcií s větší volatilitou a do inovativních odvětví.

1.6.2 Investiční strategie

Investiční strategie velmi úzce souvisí s přístupem investora k riziku. Jeho povaha se nutně musí promítnout do rozhodnutí o strategii. Podle Kohouta (2010) existují 3 základní investiční strategie.

Konzervativní strategie

Tato strategie je určena pro investory, kteří chtějí investovat v krátkém investičním horizontu. Snaží se zajistit stabilitu a likviditu. Až 60 % portfolia zabírají nástroje peněžního trhu, kolem 30 % patří obligacím a 10 % zbývá na akcie. Akciová složka je v portfoliu doporučena z důvodu pokrytí inflace a většinou se skládá z akcií důvěryhodných a stabilních podniků.

Vyvážená strategie

Vyvážená strategie představuje investiční cestu se střední mírou rizika. Dále ji lze dělit na vyváženou investiční strategii spíše konzervativní a vyváženou investiční strategii spíše agresivní (Kohout, 2010). Je kombinací investic do dluhopisových, akciových, smíšených a nemovitostních fondů. Investiční horizont této strategie se pohybuje minimálně na období 7 let (Flexi, 2023).

Do instrumentů peněžního trhu se v tomto portfoliu investuje kolem 15 % z celkového portfolia z důvodu vyvažování případných ztrát. 45 % z portfolia zabírají částečně akcie blue chips a částečně akcie rizikovějšího charakteru, například podniků ve stádiu „start-up“. Zbýlých 40 % patří dluhopisům, kde je opět část rizikovější kompenzována částí bezpečnější, například státními dluhopisy.

Dynamická strategie

Cílem tohoto typu strategie je dosahovat dlouhodobého zhodnocení, přičemž se jedná o investice převážně do akcií, které tvoří zhruba 77 % portfolia. Proto je běžná značná diverzifikace investic do akcií napříč různými odvětvími. Doplňkovou složkou potom jsou dluhopisy či nemovitostní fondy, které tvoří cca 23 % celkového portfolia. Investiční horizont dynamické investiční strategie je pohybuje na hranici minimálně 10 let (Flexi, 2023).

1.7 Analýza trhu

Před uskutečněním investice je klíčové provést analýzu trhu, na jejímž základě se investor může rozhodnout pro vhodné investiční instrumenty. Je více typů analýz; mezi nejpoužívanější patří analýzy fundamentální a technická, případně psychologická.

Fundamentální analýza

Fundamentální analýza se zaměřuje na sledování ekonomických a finančních dat, která se vytěžují z veřejně dostupných zdrojů (Moneta, 2023). Na jejich základě se snaží stanovit vnitřní hodnotu aktiva, kterou následně porovnává s cenou na trhu. Zjišťuje, zda je aktivum podhodnocené, nadhodnocené nebo správně oceněné. Následně se pokouší o předpověď budoucího vývoje trhu. Podle Veselé (2011) může být tento typ analýzy rozdělen do 3 úrovní:

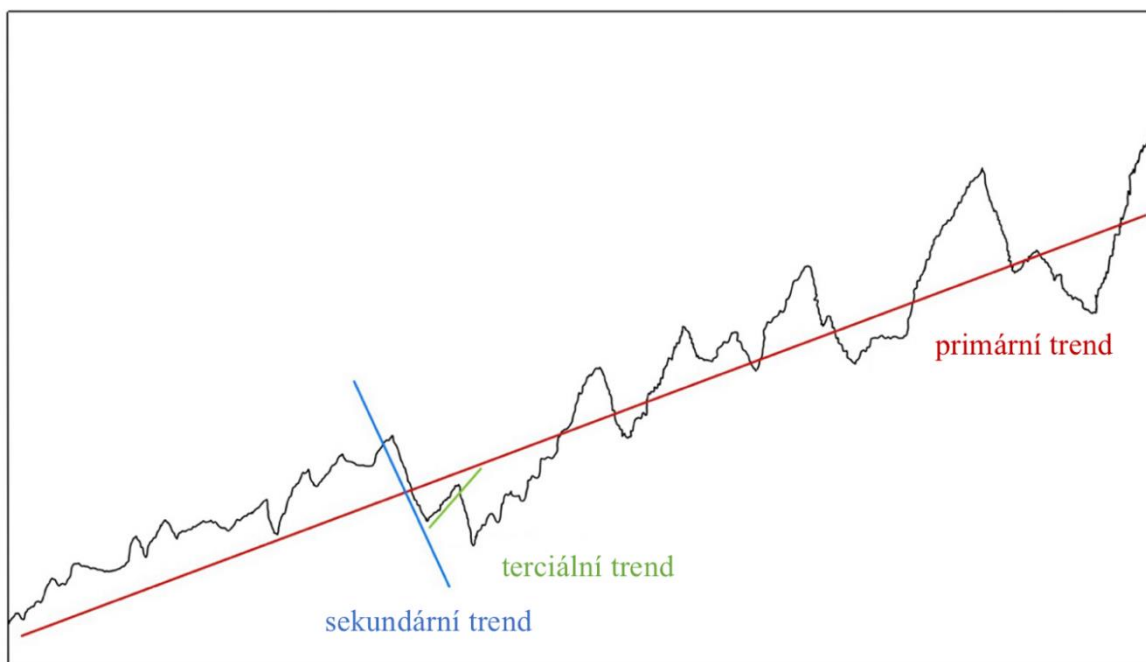
- globální fundamentální analýza,
- odvětvová fundamentální analýza,
- a firemní fundamentální analýza.

Globální fundamentální analýza se zabývá celkovou ekonomikou států, jejich obchodní bilancí, inflací, HDP, nezaměstnaností apod. Odvětvová fundamentální analýza zkoumá odvětví a jeho vlivy (např. hospodářské cykly, míra zisku, technologie a inovace). Firemní analýza se zaměřuje na konkrétní podniky a jejich výroční zprávy, finanční výkazy či hodnocení image podniku (Patria, 2023a).

Technická analýza

Za zakladatele technické analýzy je považován Charles H. Dow. Ten ve 30. letech 20. století publikoval tzv. Dow Theory, která předpokládá, že většina akcií se chová shodně. Vytvořil dva akciové indexy: Dow Jones Industrial Average a Dow Jones Rail Average (Patria, 2023b).

Technická analýza se na rozdíl od fundamentální zabývá grafy. Zkoumá vývoj trendů v čase a snaží se využít opakující se a předvídatelné vzorce vývoje cen k dosažení vyššího výnosu (Bodie et al., 2014). Sleduje 3 základní trendy: primární, sekundární a terciární. Primární trend může být býčí nebo medvědí. Sekundární trend je korekcí trendu primárního a terciární korekcí trendu sekundárního. Terciární trend se odehrává v řádu dnů a hodin (viz Obrázek 4).



Obrázek 4: Technická analýza – trendy

Zdroj: vlastní zpracování

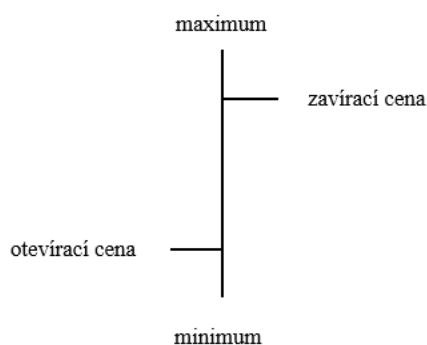
Nejčastěji používané typy grafů jsou uvedeny dále v práci.

Čárový graf

Zavírací ceny za dané období jsou zanášeny do grafu a spojeny čarou. Jedná se o nejjednodušší typ grafu technické analýzy.

Sloupcový graf

Sloupcový graf je tvořen různě vysokými sloupečky, přičemž maximální a minimální cena jsou určeny rozpětím. Každý sloupec na sobě má dvě čárky jdoucí ze stran, které určují otevírací a zavírací cenu (viz Obrázek 5).

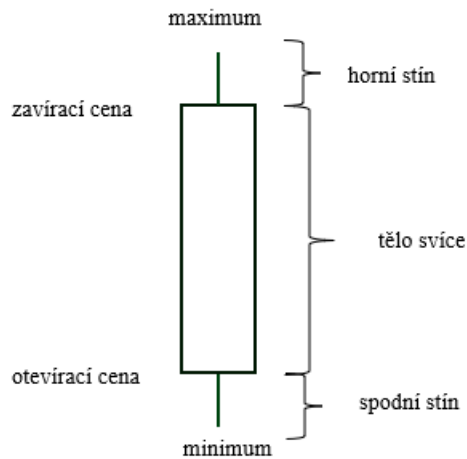


Obrázek 5: Sloupec sloupcového grafu

Zdroj: vlastní zpracování podle Fxstreet (2020)

Svícnový graf

„Graf, kde každý obchodní den je zobrazen jako svíce složená z údajů o otevírací a zavírací ceně a denním maximu a minimu, přičemž barva těla svíce vypovídá o denním poklesu či růstu“ (Fio, 2023). Svíci je možné vidět níže (Obrázek 6).



Obrázek 6: Svíce svícnového grafu

Zdroj: vlastní zpracování podle: Fxstreet (2020)

Psychologická analýza

Psychologická analýza je nejnáročnější analýzou na provedení, protože v ní figuruje lidská psychika, které je těžké porozumět (Novotný, 2018). Přesto je pro investora velmi důležitá. Jejím hlavním cílem je zjistit, jaká je atmosféra na trhu, jelikož psychologie burzovního publika ovlivňuje kurzy. Pokud jsou investoři optimističtí, lze předpokládat růst cen akcií. V případě, že jsou investoři na trhu naopak v pesimistickém rozpoložení, ceny akcií budou s největší pravděpodobností klesat.

K psychologické analýze existuje mnoho různých přístupů. Autorka se proto rozhodla pro uvedení pouze některých z nich:

- Drasnarův přístup,
- Kostolanyho přístup,
- teorie hlučného obchodování,
- a teorie spekulativních bublin.

Drasnarův přístup

Tento přístup je založen na chamtivosti a strachu, které ovlivňují lidskou psychiku. Ve chvíli, kdy kurzy rostou, ovládá člověka chamtivost a lidé nakupují. Opačný případ nastane při poklesu kurzu cen; investoři se začnou bát a naopak prodávají (Novotný, 2018).

Kostolanyho přístup

Kostolany dělí účastníky burzy na dvě skupiny: spekulanti a hráči. Spekulanti jsou profesionální investoři s „pevnýma rukama“. Znamená to, že umí ovládnout své emoce, nenechávají se strhnout hysterií davu, naopak činí racionální rozhodnutí. Oproti spekulantům jsou hráči mnohem více impulzivní, nedokáží ovládnout své emoce a nechávají se strhnout davem. Kostolany je nazývá „roztřesené ruce“ (Patria, 2023c).

Teorie hlučného obchodování

Podle teorie hlučného obchodování, za jejíž otce jsou považováni Andrei Schleifer a Lawrence H. Summers, se investoři dělí na dva druhy: arbitrážeri („smart money“) a noise traders (Novotný, 2018). Arbitrážeri se snaží předpovídat, jak se budou noise traders chovat, a na základě těchto předpovědí následně obchodují. Noise traders chtějí aktiva, která ve chvíli jejich nákupu rostou. Tato aktiva jsou již však zpravidla nadhodnocená, a proto je jejich prodej pro „smart money“ výhodný (Schleifer a Summers, 1990).

Teorie spekulativních bublin

Teorie spekulativních bublin předpokládá extrémní růst cen investic, ať už se jedná například o komodity, nemovitosti nebo akcie (Novotný, 2018). Když je aktivum nadhodnocené, ale je těžké určit jeho reálnou hodnotu, vznikne tak spekulativní bublina (Fisher a Statman, 2002). Příkladem spekulativní bubliny může být propad cen nemovitostí v roce 2008. Důvodem vzniku byly rizikové hypoteční úvěry, které však byly ratingovými agenturami hodnoceny jako bezpečné (Kučera, 2019).

1.8 Chyby investorů

V této práci již bylo zmíněno, že finanční prostředí, v jehož formování hraje zásadní roli chování investorů, je dynamické a často nepředvídatelné. Investorův přístup k tomuto prostředí bývá často ovlivněn emocemi nebo výkyvy trhu. Nejsou to však jediné negativní faktory působící na jeho iracionální rozhodování. Tato podkapitola bude věnována problematice běžných investičních chyb a behaviorální teorii.

Běžné chyby investorů

Chybami se člověk učí. To je fakt, jenž platí i u investování. Každý investor se během své „investiční kariéry“ dopustil nějakého přešlapu. Níže je možné nahlédnout do běžných chyb, kterým se skoro žádný začínající investor nevyvaruje.

- **Investoři se nechávají ovládat emocemi:** viz. podkapitola Behaviorální teorie.
- **Snaha o časování trhu:** Každý se snaží o nákup aktiv ve chvíli, kdy jsou podhodnocená a jejich prodej ve stavu nadhodnocení. Jak však ukázaly dlouholeté zkušenosti, nelze předpovídat budoucí vývoj trhu, protože je nepředvídatelný (Kohout, 2010).
- **Špatná nebo nedostatečná diverzifikace:** Investoři se někdy snaží maximalizovat svůj výnos pomocí investování velké části svých finančních prostředků do jednoho odvětví, protože se zde trh jeví nadějně. To však může mít neblahé důsledky ve chvíli, kdy se trh vyvine jiným směrem, než investor očekával (CFA Institute, 2020).
- **Neznalost trhu nebo investice:** Pokud se investor rozhodne, že své finanční prostředky vloží do konkrétního aktiva, musí si být jistý, že investici zná a podrobil ji a současně i trh dostatečné analýze (Artzberger, 2022). Vcelku běžně je možné narazit na případy, kdy investor vloží své peníze do „zaručené investice“, o které slyšel od známého. Jedná se o jednu z největších chyb.
- **Změna strategie:** Této chyby se investoři běžně dopouští ve chvíli, kdy se objeví příležitost, které nedokáží odolat. Chyba nastává v okamžiku, kdy se investoři rozhodnou pro koupi aktiva, které v minulosti sice vynášelo, ale do budoucna již tak perspektivní není.

Behaviorální teorie

Behaviorální teorie o chování investorů na rozdíl od standardní teorie tvrdí, že investoři mají sklony k iracionálnímu jednání. V této teorii se běžně objevují následující předsudky (Veselá a Neubauerová, 2016).

- **Vysoké sebevědomí:** V období nejistoty mají lidé tendenci se odchýlit od racionality. Nejvíce rozšířený „nešvar“, který je možné sledovat, je tendence být příliš sebevědomý a optimistický ohledně směřování budoucnosti jedince (Malkiel, 2016). Přehnaně vysoké sebevědomí má pro investory nepříjemné následky v podobě podceňování rizika a následně ztráty kontroly nad vnímáním skutečností na trhu (Novotný, 2018).
- **Potvrzení:** Tento předsudek znamená, že se lidé nevědomky snaží vyhledávat informace, které je podporují v názoru, který si již v minulosti osvojili. Informace, které

rozporují jejich názor, naopak odmítají. Tato situace se na rozhodování jedince projevuje tím, že po nákupu nadhodnoceného aktiva investor odmítá přijmout, že udělal chybu, a nechce aktivum prodat (Veselá a Neubauerová, 2016).

- **Reprezentativnost:** Lidé mají tendenci se rozhodovat na základě minulých zkušeností. Tento zvyk tedy mnoho investorů aplikuje i v oblasti investování. Rozhodují se potom v situaci, kdy nemají dostatek informací (Elton et al., 2014).
- **Zarámování:** Jedná se o způsob, jakým jsou ekonomickým subjektům prezentovány fakta a události. Při různých formách mohou ze sdělení vyplynout odlišné závěry (Veselá a Neubauerová, 2016).
- **Dispoziční efekt:** Funguje na principu vztahu lidí ke ztrátám. Lidé jsou obecně více motivováni strachem ze ztráty než vidinou zisku, proto jsou v situacích, kdy se obávají ztráty, ochotni podstoupit mnohem větší riziko (Malkiel, 2016).
- **Averze k nejasnosti:** Averze k nejistotě je obecně vyšší než averze k riziku; to vede k úzké diverzifikaci investičního portfolia (Veselá a Neubauerová, 2016).

2 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH ALTERNATIVNÍCH INVESTIC

Alternativní investice jsou poslední dobou čím dál více oblíbenou formou investování, ke které se investoři obracejí při snaze o diverzifikaci portfolia a maximalizaci jejich potenciálních výnosů. Jak je patrné již ze samotného názvu, představují odlišnou možnost investování, mimo tradiční finanční nástroje, kam se řadí například akcie nebo dluhopisy. Do této kategorie se řadí široké spektrum aktiv od nemovitostí až po umělecké předměty. Tato varianta často představuje vyšší riziko pro investora a bývá i poměrně nákladná, avšak může nabízet rozdílné reakce na vývoj trhu, což přispívá k diverzifikaci. Zároveň lze u některých investic očekávat atraktivní výnosnost. S ohledem na riziko bývají alternativní investice většinou vhodné pro investory s hlubokým porozuměním trhu konkrétní investice. V této kapitole autorka vybrala druhy alternativních investic, kterým se bude následně věnovat.

2.1 Whisky

Whisky, popřípadě whiskey, lze psát dvěma způsoby v závislosti na zemi původu. Jedná se o destilovaný nápoj, jehož kořeny leží hluboko ve skotské a irské historii. Již na počátku 15. století byla nalezena zmínka v irských spisech o tzv. „vodě života“, jak se whisky přezdívá. První přímá zmínka o pálení whisky se však objevuje až na konci 15. století ve skotských záznamech. Údajně jsou její počátky ve skotských a irských kláštorech, kde začali mnichové experimentovat s destilací alkoholu z ječmene, čímž vytvořili příjemný a lahodný alkoholický nápoj. Techniky destilace se s postupem času zdokonalovaly a whisky se tak stala symbolem kulturního dědictví Skotska a Irska.

Vlastnosti whisky se liší v závislosti na podmínkách její výroby, do nichž se řadí například klimatické podmínky, metody výroby nebo kvalita vody. Vždy se však pro její stárnutí využívají dřevěné sudy, které jsou většinou vyrobeny z bílého dubu (Britannica, 2023).

Druhy whisky

Z pohledu výroby lze whisky dělit na „single malt“, což lze přeložit jako jednosladová whisky. Jedná se o whisky, která pochází z jediné palírny a je vyrobená z ječmene. Dále se objevuje „single grain“, jenž stejně jako předchozí typ musí pocházet z jediné palírny, nemusí však být vyrobená z ječmene a využívá se například kukuřice nebo žito. Jako poslední bude uveden typ „blended“, který je vyroben z několika druhů whisky a obvykle bývá pro výrobu využito několik palíren.

Další dělení je možné z geografického hlediska. Mezi nejznámější rozhodně patří skotská a irská whisky, které, jak již bylo zmíněno výše, stojí za jejím zrodem. Stejně důležité jsou však whisky pocházející z USA a Japonska. Tyto státy jsou v poslední době gigantem ve vývozu (Espirits, 2021).

Skotská whisky

Podmínky pro skotskou whisky jsou poměrně přísné. Musí být samozřejmě vyrobena ve Skotsku, přičemž přísadami jsou pouze ječmenný slad, voda a kvasinky. Zrání je omezeno na minimum 3 let v dubových sudech. Nesmí se přidávat žádné příchutě, je zakázáno ji sladit a destilace probíhá minimálně dvakrát v měděných kádích. Konečný produkt musí mít minimálně 40 % alkoholu (The Scotch Whisky Regulations, 2009). Pro skotskou je typická plná chuť, která je těžší na jazyku, než jak je tomu u ostatních whisky.

Tradičně je Skotsko rozděleno do 6 regionů, které vyrábí whisky: Campbeltown, Lowland, Islay, Highland, Speyside a Ostrovy. Toto rozdělení je možné vidět na obrázku 7. Každá whisky je jedinečná, přesto mají druhy z jednotlivých oblastí podobné charakteristiky, kterými se odlišují od ostatních výrobních regionů. To je ovlivněno několika činiteli, jako jsou například klimatické podmínky nebo použité suroviny.



Obrázek 7: Výrobní oblasti whisky ve Skotsku

Zdroj: *Espirits* (2024)

Velmi známou skotskou whisky je například Johnnie Walker. Tato značka je vlastněna společností Diageo. Dále není možné opomenout značku Ballantines, jejíž vznik se datuje k roku 1827, patřící společnosti Pernod Ricard.

Irská whiskey

Stejně jako u skotské je i výroba irské whiskey omezena velmi podobnými nařízeními. Musí být dvakrát nebo třikrát destilovaná. Obsah alkoholu nesmí být vyšší než 94,8 %, přičemž se typicky pohybuje kolem 40 %, nesmí však mít méně. Aroma a chuť musí odpovídat použitému druhu obilí. Navíc může být přidána pouze voda a karamelové barvivo, jenž nesmí ovlivnit chuť ani aroma. „Blended“ whiskey může být složena maximálně ze dvou druhů irské whiskey. Chuť bývá na rozdíl od skotské mnohem lehčí a s ovocným podtónem. Velmi oblíbenými irskými whiskey jsou například Jameson, Tullamore Dew nebo Bushmills.

Americká whiskey

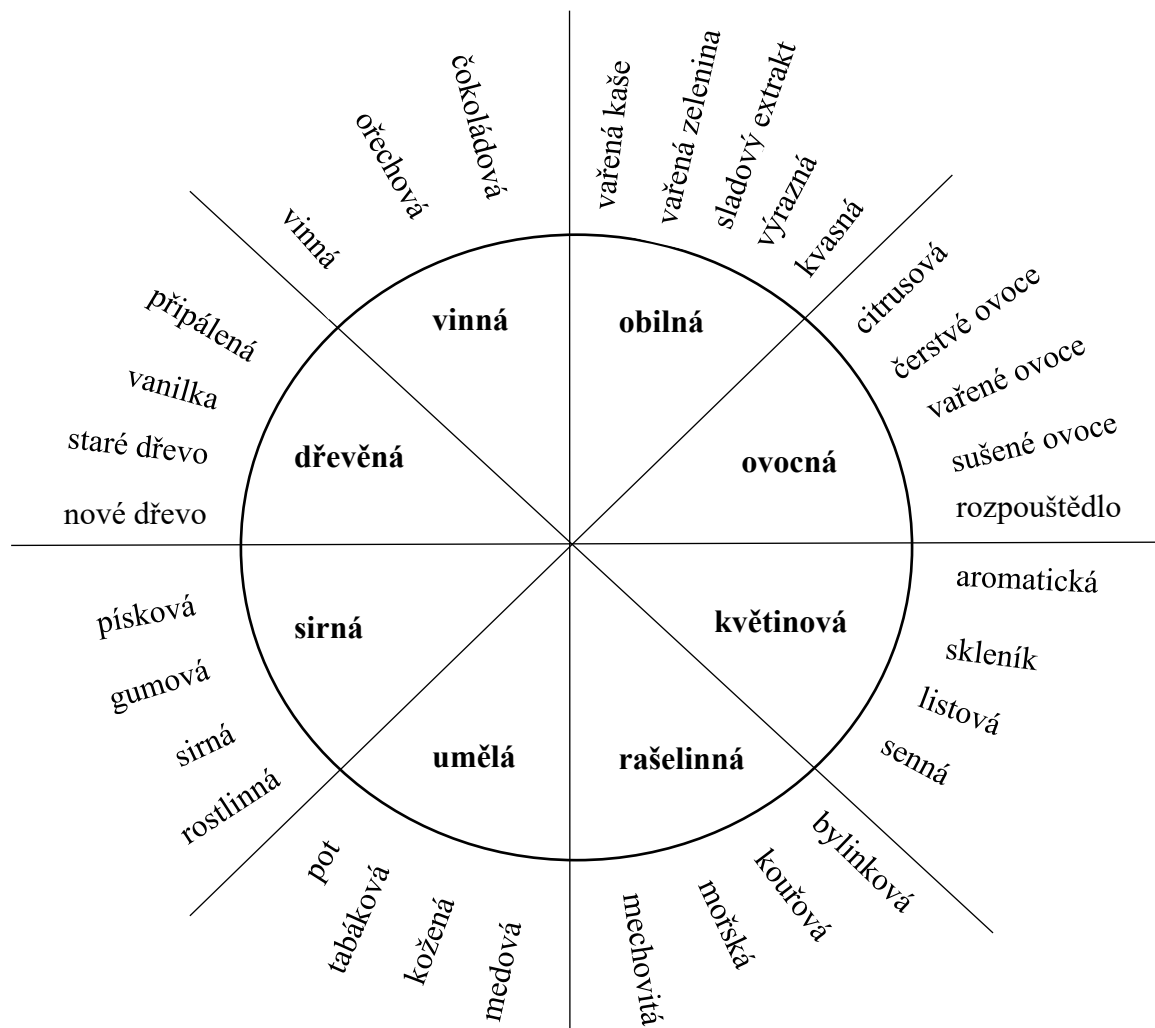
Historie americké whiskey se nese již od počátku kolonizace tohoto kontinentu, kdy první osadníci začali destilovat likéry. Amerika vyrábí také více druhů tohoto alkoholického nápoje, od předchozích států se ale liší výrobou bourbonu, který je omezen právě na tento stát. Ten musí obsahovat minimálně 51 % kukuřice a zraje v nových sudech zhotovených z páleného dubu. Chutí se podobá skotské whisky. Přestože se zde stále produkují tradiční druhy whiskey, Amerika ráda experimentuje a nabízí různé novější chutě. Další, pro tento stát typický alkoholický nápoj, je tzv. „moonshine“, který byl do roku 2010 ilegální. Obecně jde o whiskey, která nezraje po dobu více než 2 let a mívá bílé zabarvení (The Whisky List, 2022). Nejznámějšími americkými značkami je například Jack Daniel's patřící od roku 1956 společnosti Brown-Forman nebo Jim Beam patřící podniku Beam Inc. Založené v roce 1795.

Japonská whisky

Japonská whisky je nejnovější ze všech, již výše uvedených druhů. Historie její výroby sahá do začátku 20. století. V posledních 10 letech její oblíbenost rychle stoupá a produkce nestíhala uspokojovat poptávku po tomto produktu. Tím se začaly projevovat nedostatky v úpravě pravidel její výroby, která neomezovala ani zemi původu. V reakci na tyto potíže vznikly oficiální regulace pro označování produktu, které omezují zemi původu na Japonsko, dobu zrání v dřevěných sudech na minimum 3 let a obsah alkoholu na minimálně 40 %. Dále tvrdí, že pro výrobu musí být použito sladované obilí a dobarvování smí být prováděno pouze karamellem (Poznej Whisky, 2021). Mezi největší výrobce japonské whisky patří podniky Suntory a Nikka.

Chutě whisky

Během doby, kdy byla whisky vyráběna proběhlo mnoho pokusů o hodnocení její chutě, a tím i zařazení do různých kategorií. Jedná se o komplexní proces, který zkoumá a následně analyzuje dojem, jaký nápoj zanechává na chuťových buňkách. Autorka vybrala tzv. „degustační kolo“, jehož autorem je Charles MacLean. Toto kolo se dělí na 8 hlavních chuťových kategorií: obilná, ovocná, květinová, rašelinná, umělá, sirnatá, dřevěná a vinná (Obrázek 8).



Obrázek 8: Degustační kolo

Zdroj: vlastní zpracování podle Wishart (2009)

Hodnocení whisky

Na hodnocení tohoto alkoholického nápoje neexistuje žádný jednotný bodovací systém, který by obecně hodnotil jeho kvalitu. Důvodem je různorodost preferencí chutí každého jednotlivce. Nadšenci a různé studie si proto většinou tvoří vlastní hodnotící škálu, podle které

následně určují, zda se do konkrétní whisky vyplatí investovat. Tyto systémy bývají obvykle na 100, 10 nebo 5bodové škále. Ve všech případech je však hodnocena vůně, chuť, zakončení a pocit v ústech neboli „body“.

Oceňování whisky

Skoro každý, kdo má doma na výstavce nějaké ty lahve starého alkoholu, je tak trochu zvědavý, jakou hodnotu vlastně mají, a jestli by se náhodou nedaly lukrativně prodat. Možností na ocenění je mnoho, vlastník si ji může ocenit sám, ale vždy jsou lepší znalosti odborníků. Proto bývá doporučováno využití služeb znalců nebo aukčních domů. Mezi klíčové faktory, které ovlivňují cenu whisky na trhu patří například značka, stáří, obsah alkoholu, zda se jedná o limitovanou edici nebo kdo nápoj plnil do lahví.

Značka hraje sice důležitou roli v ceně konkrétního nápoje. Přestože se však nejedná o jednu z nejoblíbenějších sbíraných značek, jako je například Macallan, může být hodnota stále zajímavá.

Stáří většinou reprezentuje dobu, po kterou whisky zrála v dubovém sudu. Občas se na láhvi objevuje i rok destilace nápoje, který může buď plně nahrazovat nebo doplňovat dobu zrání. Většinou platí, že čím déle whisky zrála, popřípadě čím je starší, tím vyšší je její hodnota. Samozřejmě jsou také určité ročníky, které jsou oblíbenější než jiné, to se také projevuje na hodnotě.

Obsah alkoholu má vliv na hodnotu nápoje z toho důvodu, že vyšší procentuální zastoupení alkoholu pomáhá nápoji udržet jeho chuť a aroma. Proto jsou dražší ty whisky, které obsahují alkoholu více.

Whisky může být lahvována v původní palírně nebo ji může koupit další společnost pouze z důvodu dalšího prodeje s přidanou hodnotou jejich vlastní láhve. Kdo vyrobil obal je pro hodnotu whisky dalším důležitým aspektem.

Jako u každého jiného předmětu, je i u whisky možnost vytvářet různé limitované edice, které z důvodu omezeného množství opět zvyšují cenu. Limitovaná edice může vzniknout v palírně, tedy například rozdílným druhem whisky, nebo pomocí odlišného obalu (The Whisky Exchange, 2024).

2.2 Automobiloví veteráni

Automobiloví veteráni v sobě přináší neuvěřitelné příběhy z minulosti. Často se jedná o vozidla vyráběná v první polovině 20. století, a proto přináší pohled do zrodu samotného automobilového průmyslu. U každého veterána lze najít jedinečné vlastnosti, od jeho křivek až po ruční řemeslnou práci, které přidávají na jeho kráse. Tyto vozy jsou nejen symbolem historie, ale představují i vytrvalost a oddanost nadšenců, kteří o ně pečují a uchovávají je v perfektním stavu. Nejsou však pouze nostalgii, ale i atraktivním investičním aktivem, které s přibývajícím časem získává na hodnotě. Proto ztělesňují atraktivní alternativu k tradičním investičním instrumentům, jež pomáhá při diverzifikaci portfolia. Cena některých modelů dosahuje na aukcích a trzích pro sběratele automobilových veteránů velmi vysokých hodnot. Růst ceny bývá podporován hlavně zachovalým stavem, výjimečností, historickým významem, či účastí na různých závodech nebo slavných událostech.

Aby mohl být automobil považován za historické vozidlo, musí splňovat minimální hranici věku 30 let. Avšak ne každé auto starší 30 let lze považovat za veterána. FIVA (2020) uvádí další podmínky omezující jeho označení, a těmi jsou technická kondice a správný historický stav. Jeho primárním účelem navíc nesmí být přeprava. Tyto faktory hodnotí dvě testovací komise – klubová a krajská. Zatímco klubová komise se zaměřuje na historickou stránku vozidla a zda představuje kulturní a technické dědictví, krajská podrobuje auto testu podobnému STK a hodnotí jeho technickou způsobilost (Federace klubů historických vozidel, 2021).

Technická klasifikace

Technická klasifikace rozlišuje historická vozidla na základě jejich technických parametrů. Tato klasifikace usnadňuje identifikaci a regulaci veteránů a poskytuje ochranná opatření, která podporují jejich zachování pro další generace. Podle FIVA (2020) zahrnuje dvě kritéria – původnost a úpravy.

Z hlediska původnosti se automobiloví veteráni dělí na čtyři skupiny. První skupinou jsou **originální** historická vozidla, která nesmí být nijak pozměněna a je u nich požadována minimální sešlost způsobená časem či jinými faktory. Druhou skupinou jsou vozidla **autentická**, která nesmí být restaurována, jsou zachována v původní specifikaci a věrohodně opotřebena. Je u nich možné nahrazovat díly, avšak pouze s dobovými parametry. **Repasovaní** veteráni jsou třetí skupinou. Při zařazení do této kategorie může být vůz částečně, i úplně rozebrán a zrepasován. Jsou povoleny drobné rozdíly od původní specifikace v případě

nedostupnosti dílů. Automobil je nutné upravit co možná nejlíže originálnímu popisu. Poslední skupinou jsou vozy **přestavěné**, u kterých je při stavbě povoleno použít díly i z více vozidel stejného typu. Ostatní podmínky jsou stejné jako u vozidel repasovaných.

Z pohledu úprav vozidel je možné veterány dělit na 5 typů: standardní, dobově upravené, kopie a replika, upraveno mimo období a výjimky. **Standardní** jsou historické vozy, které odpovídají standardní specifikaci od výrobce. Veškeré drobné úpravy musí být dobové. U **dobově upravených vozidel** jsou povoleny i větší úpravy, jež jsou podmíněné obdobím výroby. **Kopie** musí být zřetelně označena. Jedná se o produkt vytvořený někým jiným, než je původní výrobce, a v rozdílném období. Díly mohou, ale nemusí být podle původních specifikací originálního výrobce. **Replika** má podmínky shodné s kopií, avšak výrobce je stejný jako ten původní. Vůz **upravený mimo období** je takový, na jehož úpravy byly využity součástky, které nelze řadit do doby jeho výroby. **Výjimky** jsou vozy, při jejichž úpravě byly použity technologie nebo součásti, které byly v době jejich produkce nedostupné. Je nutné, aby měly původní rám a karoserii. Smí se využít pouze dvě podsestavy lišící se od dobové specifikace.

Klasifikace podle stáří

Na událostech pořádaných FIVA se uplatňuje následující rozdělení do tříd:

- Třída A (Ancestor) – vozidla vyrobená do 31. 12. 1904,
- Třída B (Veteran) – vozidla vyrobená v období 1. 1. 1905 – 31. 12. 1918,
- Třída C (Vintage) – vozidla vyrobená v období 1. 1. 1919 – 31. 12. 1930,
- Třída D (Post Vintage) – vozidla vyrobená v období 1. 1. 1931 – 31. 12. 1945,
- Třída E (Post War) – vozidla vyrobená v období 1. 1. 1946 – 31. 12. 1960,
- Třída F – vozidla vyrobená v období 1. 1. 1961 – 31. 12. 1970,
- Třída G – vozidla vyrobená v období 1. 1. 1971 – věkový limit FIVA pro hodnocení automobilu jako historické vozidlo (minimálně 30 let stará).

Oceňování historických vozidel

Oceňování veteránů je náročný a delikátní proces, který zahrnuje zvážení technických, historických a estetických aspektů vozu. Na výslednou hodnotu vozu může mít vliv více hledisek. Cena klesá například v případě zásahů do automobilu a jeho modernizace, která je navíc omezená pouze na změny vyžadované úřady. Přípustné jsou i úpravy pro invalidy. Pokud na autě probíhá jakákoliv změna, musí být řádně zdokumentována, aby bylo možné snadno zjistit odlišení vozu od původního stavu.

Při zájmu o historický automobil je rozhodně ku prospěchu kontrolovat počet najetých kilometrů. Avšak neznamená to, že čím více má auto tzv. „najeto“, tím nižší bude jeho cena jako je tomu u obyčejných automobilů. Cena vozidla roste s jeho dobou provozu, což často znamená pravý opak. Dalším faktorem, který má vliv na ocenění, jsou pneumatiky a díly. Originální pneumatiky značně navyšují hodnotu celého veteránu, stejně tak je tomu i u původních dílů, ze kterých se auto skládá.

Zároveň bývá ocenění automobilu vyšší, pokud je prokázáno, že bylo vlastněno slavnou osobností. V tu chvíli se z vozu totiž stává veterán s příběhem, o který bývá větší zájem. Po provedení kontroly auta je následně naceněno s pomocí porovnání cen ostatních veteránů na trhu (Kubelka, 2023).

2.3 Sběratelství

Sběratelství představuje další oblast investování, která je vhodná k diverzifikaci portfolia. Nabízí investorům možnost uložení jejich finančních prostředků do širokého spektra předmětů, jako jsou například umělecká díla, starožitnosti, mince, filmové memorabilie a další objekty s potenciálem zhodnocení. Tyto předměty musí být něčím výjimečné, objevují se pouze v omezeném množství nebo se jedná o umělecká díla. Mellon a Chalabi (2008) doporučují neinvestovat do sběratelství více než 5 % portfolia investora.

2.3.1 Filmové memorabilie

Sběratelské předměty z filmů představují výjimečný svět pro milovníky kinematografie. Filmoví nadšenci často hledají nejen kousky, které jsou spojené s oblíbenými a populárními filmy, ale i artefakty přinášející nostalgii a přenášející do ikonických okamžiků dějin kinematografie. Mezi sběratelské předměty filmové povahy se může řadit v podstatě cokoliv, od plakátů, přes rekvizity až po modely filmových postav ve zmenšené, životní i nadživotní velikosti. Každý z těchto předmětů přináší svůj vlastní příběh, a to i v případě, že se neobjevil na filmovém plátně a je pouze sběratelskou edicí vydanou společností, jež film vytvořila. Sběratelé se často sdružují do komunit, ve kterých se mohou chlubit novými přírůstky do sbírek, shání další kousky do svých kolekcí nebo třeba podporují filmové tvůrce v další produkci jejich oblíbených filmů.

Obecně u sběratelských předmětů platí, že se jedná o objekt, jehož hodnota v průběhu času nabrala vyšší hodnotu, než byla hodnota původní. Cena se většinou odvíjí od stavu a množství stejných předmětů, které jsou dostupné. Využívání sběratelských předmětů ve formě investice

sice může být vzrušujícím koníčkem, ale investor se v oblasti musí vyznat, protože je velmi jednoduché v něm o peníze naopak přijít z důvodu vysoké volatility, nízké likvidity a riziku, že se jedná o padělek. Další nevýhodou investování do sběratelských předmětů je případ, kdy původní výrobce stále ještě působí na trhu. Když vidí, že je po konkrétním předmětu poptávka, často znovu začne vyrábět, aby byla poptávka uspokojena.

Velkou výhodou investování do sběratelského předmětu je koupě předmětu, pro který je investor nadšený. Investování ho tedy baví a zajímá se o něj. Dalším značným plusem při zvažování této varianty investování je opět diverzifikace portfolia s tendencí zhodnocování (Chen, 2023).

Kategorie filmových memorabilií

Filmové sběratelské předměty lze rozdělit do několika kategorií, které zohledňují povahu objektu a vášně kinematografických nadšenců.

Mezi jednu z nejvýznamnějších kategorií patří filmové rekvizity, kostýmy a výprava, případně jejich repliky, které hrály velkou roli při produkci snímku a nabízejí svým vlastníkům autentický pohled do samotného natáčení. Navíc existuje pouze velmi omezený počet rekvizit, které se v díle opravdu objevily, čímž exponenciálně roste jejich hodnota.

Scénáře lze rozdělit na dvě podskupiny – originální scénáře (vlastněné autorem, producentem, či režisérem) a kopie studia (distribuované hercům a štábu). Originálních scénářů je mnohem méně a je těžší na ně narazit, proto je jejich cena mnohem vyšší.

Další kategorií tvoří plakáty a různé propagační materiály. Jsou nejen vizuální memorabilií, ale navíc se samy mohou stát uměleckým dílem. Příkladem může být plakát lákající na film *Mechanický pomeranč* (režisér Stanley Kubrick) z dílny umělce Philip Castle.

Samostatná skupina patří autogramům. Ty propojují filmové fanoušky s tvůrčími silami za kamerou a s tvářemi jejich oblíbených postav a hrdinů.

Nelze zapomenout ani na edice vyráběné samotnými filmovými studii, které často tvoří modely filmových postav. Bývají vydávány v omezeném množství, což opět přidává na jejich hodnotě. U velmi populárních filmů, či filmových sérií, jako je například *Star Wars* nebo *Harry Potter*, je poptávka velmi velká a ceny vysoké.

Oceňování filmových memorabilií

Nejdříve je vhodné se pokusit o určité nacenění v klidu domova pomocí porovnání s aukčními cenami stejných či podobných objektů. Velmi oblíbenou platformou pro nákup a prodej takových objektů je například eBay. Zde je však nutné si dávat pozor, aby se vlastník předmětu přesvědčil o tom, že kouká na aukční ceny s alespoň jednou nabídkou. Pokud se totiž zaměří na přímý prodej, ceny mohou být špatně odhadnuté.

Další variantou, která je časově méně náročná a pravděpodobně i spolehlivější, je nechat si objekt ocenit znalcem například v aukčních domech, zastavárnách nebo v obchodech se sběratelskými předměty. Podstatné však je nezapomenout si předmět nechat nacenit více různými odborníky, aby si investor mohl být jistý správným odhadem (Neat Stuff Collectibles, 2023).

2.3.2 Hračky

Investice do hraček mohou na první pohled působit jako neobvyklá volba, přesto se vzhledem k dynamickému vývoji jejich trhu jedná o atraktivní a perspektivní segment. Trh s hračkami, zahrnující klasické dětské hračky, moderní technologické hračky či různé sběratelské kousky, je velmi rozmanitý. Právě díky této rozmanitosti umožňují hračky přizpůsobit portfolio dle vlastních preferencí a investičních strategií. Hračkou je jakýkoliv předmět určený výlučně či nevýlučně ke hraní dětem mladším 14 let (Národní zdravotnický informační portál, 2024).

Lidé v dospělosti rádi vzpomínají na bezstarostná dětská léta, kdy ještě nemuseli řešit, zda zaplatili poslední splátku hypotéky. Hračky jsou neoddělitelnou součástí tohoto období, a proto investování do této oblasti nemusí být motivováno pouze finančními výnosy, ale také nostalgií.

Za nejhodnotnější hračky jsou považovány ty, které byly v době jejich výroby kupovány pro děti na hraní a do dnešní doby se uchovalo pouze pár z nich v dobrém a neponičeném stavu. Dříve byly plastové hračky považovány za podřadné kousky, přesto se objevily takové, které na dnešním trhu mají vysokou hodnotu. Příkladem mohou být výrobky Barbie, jejichž cena se mnohokrát znásobila, pokud byly uchovány v původním balení. Přesto není doporučováno do hraček investovat ve velkém, protože se jedná o velmi rizikovou investici.

Typy hraček

Hračky lze obecně rozdělit do 7 kategorií: stavebnice, plyšové hračky, panenky, autíčka a modely, kreativní hračky, edukační hračky a deskové hry. Ve světě investic jsou některé hračky oblíbenější než jiné, přesto není žádná z těchto kategorií zavržením hodná. Stavebnice jsou všechny hračky složené z většího množství dílů. Tyto díly je možné skládat do třírozměrných modelů. Typickým příkladem jsou LEGO stavebnice nebo Merkur. Plyšové hračky jsou velmi oblíbené hlavně u mladších dětí, které vnímají tzv. „plyšáka“ jako svého kamaráda a psychickou podporu. Panenky bývají oblíbené zejména u malých děvčat. Běžně nabírají mnoha podob. Může se jednat o panenku reprezentující novorozence, o níž se dítě stará, případně je panenka dospělého vzhledu a slouží většinou k hrám na „dospělý svět“. Autíčka a další modely jsou napodobeniny originálních aut, vlaků, letadel apod. Kreativní hračky mají za úkol rozvíjet umělecké nadání dítěte, pomáhat s jeho jemnou motorikou a podporovat fantazii. Patří sem například modelíny, omalovánky nebo různé výtvarné potřeby. Mezi edukační hračky lze zařadit jakoukoliv hračku, která má rozvíjet zájem dítěte o jeho okolí a nabízí mu možnost poznávat svět kolem něj.

Oceňování hraček

Jedním z nejdůležitějších kritérií ovlivňující cenu hračky na trhu je její **vzácnost**, jež může být určena mnoha činiteli. Limitované edice vždy zvyšují hodnotu. Dále jsou oblíbené prototypy, které se na trh nikdy nedostaly, případně řady hraček, u kterých byla přerušena výroba. **Stáří** hračky významně ovlivňuje její hodnotu na současném trhu. Starší hračky bývají většinou hodnotnější, protože se na jejich věk váže i vzácnost a nostalgická hodnota pro sběratele. **Historický význam** mají takové hračky, které zásadně ovlivnily další vývoj trhu s hračkami. Jako příklad lze uvést původní figurky Star Wars. Stejně jako u všech sběratelských předmětů, i u hraček platí, že čím lepší je jejich **stav**, tím vyšší hodnotu je možné očekávat. Nejlepší je vyhledávat hračky v původním nerozbaleném obalu. Každý by měl před svou investicí zvážit i **popularitu** hračky a její vliv na společnost. Často bývají oblíbené figurky superhrdinů nebo jiných ikonických postav. Vždy je nutné zvážit současnou a budoucí poptávku po vybrané hračce. Důležitou roli hraje i **pověst** vyrábějící firmy a její oblíbenost mezi spotřebiteli. Obecně platí, že hračky od značek jako je například Lego nebo Mattel mají tendenci na hodnotě růst, protože je již trhem prověřená jejich kvalita. Investor by tedy nikdy neměl podceňovat reputaci podniků. Posledním faktorem jsou **trendy na trhu**. Sběratelské předměty s vysokou poptávkou si svou hodnotu nemusí udržet, až tento trend z trhu vymizí.

Trh s hračkami je ovlivňován mnoha činiteli, jako jsou například ekonomické podmínky či populární kultura, proto musí být investor neustále ve střehu a vnímat, jakým směrem se trh vyvíjí. Doporučuje se využít znalostí odborníků nebo účast na různých seminářích, které nabízí náhled do aktuálního stavu trhu (Foster, 2023).

3 ANALÝZA A KOMPARACE ZVOLENÝCH INVESTIC

Tato kapitola se zabývá bližší analýzou vybraných investic, které již byly popsány výše v práci. Následně jsou investiční možnosti vzájemně komparovány na základě následujících kritérií: riziko, výnosnost, likvidita a dostupnost.

3.1 Analýza zvolených investic

Vybrané investice, mezi které patří whisky, automobiloví veteráni, filmové memorabilie a hračky, jsou v této kapitole podrobeny analýze. Podrobnost analýzy se odvíjí od dostupnosti dat pro jednotlivé investice.

3.1.1 Whisky

Jako u každé investice je nutné před investováním do whisky zhodnotit několik faktorů. Nejprve se musí investor řádně zorientovat na trhu a nasbírat znalosti ohledně perspektivních značek, limitovaných edicí, nových a již zaniklých společností apod. Důležité je také zvážit dobu, po kterou může investor své finanční prostředky postrádat. U whisky se musí počítat s poměrně dlouhým časovým horizontem před návratností investice, zpravidla se jedná až o desítky let. Za minimální investiční horizont je považováno zhruba 10 let. Následně by si investor měl vytvořit rozpočet na svou investici. Není nezbytně nutné si vybírat ihned zpočátku láhve v hodnotě statisíců korun; při dobré informovanosti a znalosti trhu do začátku postačí i levnější kousky v řádu několika desetitisíců.

Možností, jak zakoupit investiční whisky, je více. Destilát je možné koupit ve specializovaných kamenných prodejnách či na e-shopech, kde má investor na výběr mezi mnoha druhy stočených láhví. Pokud se zajímá o již starší kousek, má možnost využít aukční servery v českém, ale i mezinárodním prostředí. Na nich investoři většinou obchodují při snaze o doplnění sbírky konkrétními kousky. Variantou je také koupě napřímo od výrobců. Nejrizikovější alternativa je využití internetových bazarů, jako je například eBay, kde lidé investiční alkohol poměrně často nabízejí. V tomto prostředí se však pohybuje poměrně mnoho podvodníků a kupující nemá záruku, že bude láhev autentická.

Při nákupu na zahraničních stránkách rostou náklady na investici vlivem nákladů na přepravu, DPH a cla. Zároveň při obchodu se zemí mimo Evropskou unii vstupuje na scénu otázka kolků, které potvrzují pravost alkoholického nápoje.

Na hodnotě a popularitě whisky značně přidává, pokud již jejich palírny zanikly. Whisky poté již nikdy nemůže být znovu vyrobena, a tak její klíčový faktor vzácnosti nabývá na hodnotě. Mezi oblíbené palírny, které ukončily svou činnost v minulém století, je možné zařadit například v 90. letech uzavřenou Rosebank nebo v 80. letech zavřené St Magdalene, Dallas Dhu či Port Ellen.

V roce 2019 byly prolomena rekordní výše ceny láhve whisky, když se na aukci Sotheby's prodala láhev 1926 Macallan Fine & Rare Aged 60 Years za 1,9 milionu USD. V přepočtu se jedná o zhruba 44 milionů Kč. Této whisky bylo stočeno pouze 40 lahví, přičemž se liší jejich balení. Přesto není tato láhev považována za nejdražší na světě. V tomto si své prvenství drží Isabella's Islay. Láhev je obložena 300 rubíny, které vykreslují její název, a 8 500 diamanty. Nejedná se však pouze o hodnotu samotného balení, ale i chuť této whisky má být naprosto exkluzivní. Cena je odhadnuta na neuvěřitelných 6,2 milionu USD. V přepočtu jde o zhruba 144 milionů Kč (Bradley, 2023).

Podle organizace Whisky Partners (2024) reprezentuje skotská whisky 75 % veškerého exportu potravin Skotska, což v celkovém vývozu Velké Británie představuje 1,5 %. Tento export je hodnocen zhruba na 180 miliard Kč.

Na trhu se pohybuje mnoho zprostředkovatelů, avšak jedním z nejznámějších je THE SWEX, který patří mezi největší investiční společnosti obchodující s whisky na světě. Funguje pod záštitou Scotch Whisky Investments. Jako první investiční platforma byl touto společností v roce 2007 představen World Whisky Index (WWI), který pracoval pouze se skotskou single malt whisky. Společnost svým klientům od roku 2022 nabízí nulové poplatky za řízení portfolia, nákup a prodej. Zároveň umožňuje po dobu několika měsíců uskladnění sudů a lahví zdarma. Veškerá whisky je společností pojištěná (THE SWEX, 2024). Whisky Invest Direct (2024) však uvádí následující poplatky:

- komise z obchodu při každém nákupu nebo prodeji 1,75 %,
- skladování £0,192 (zhruba 5,5 Kč) za litr čistého alkoholu ročně (přibližně 3,5 standardních lahví whisky); měsíčně si tedy účtují £0,016 za 1 litr čistého alkoholu s podmínkou minimální měsíční platby £3 (necelých 99 Kč).

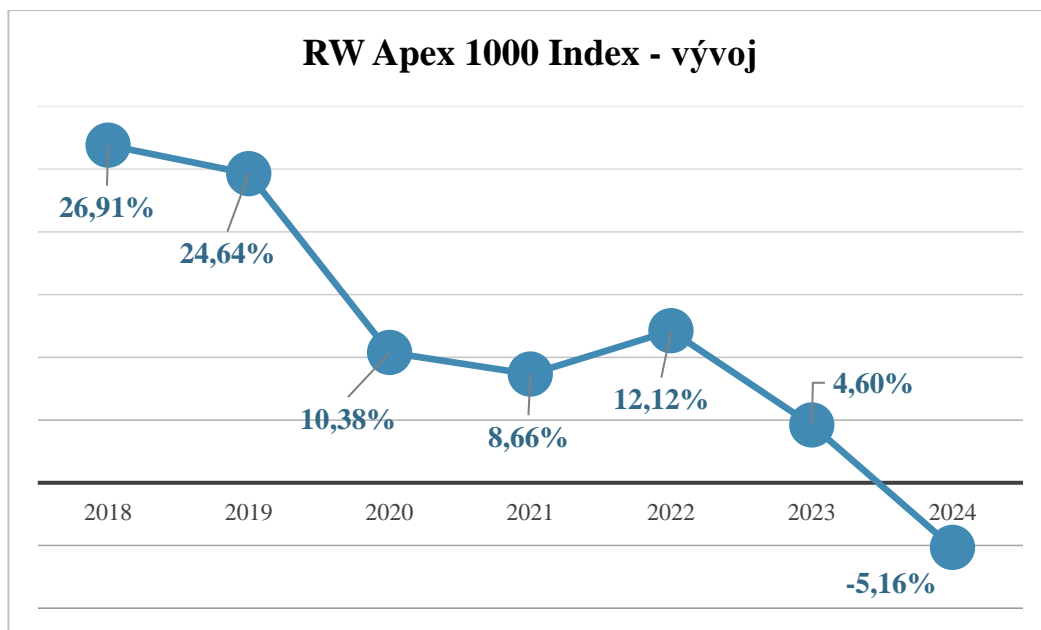
Investor nemusí své finanční prostředky vkládat pouze do jednotlivých lahví. Alternativou je zakoupení sudů. Protože je proces destilace poměrně pracovně a kapitálově náročný, výrobci rádi využívají možnost pokrytí nákladů pomocí soukromých investorů. Ti si mohou zakoupit sud, který následně zůstává uložený buď u nich nebo je využito skladů zprostředkovatele

(Robillard, © 2024). Investorům tak roste hodnota jejich investice s přibývajícím lety přímo v sudu, na což má vliv jak stáří, tak i vzrůstající vzácnost nápoje. Tato varianta investování může probíhat přímo po dohodě s výrobcem nebo pomocí zprostředkovatele v podobě specializovaného brokera či investičního klubu. Whiskey & Wealth Club (2020) odhadl nárůst hodnoty 200litrového sudu single malt irské whisky na 140 % mezi lety 2010 a 2020, přičemž ročně se v průměru jedná o 14% návratnost. Významnou výhodou investování do sudů whisky je nízká korelace s tradičními trhy. Navíc historicky vzrůstala jejich hodnota každoročně v průměru o 12-15%. Cena sudů se pohybuje ve velmi širokém rozmezí, a to od zhruba 25 000 Kč až po desítky milionů. Obvykle bývají nejdražší sudy se skotskou whisky. Zatímco cena typického sudu například amerického bourbonu se obvykle pohybuje v rozmezí od 40 000 Kč po 100 000 Kč, obyčejná skotská whisky začíná na cca 60 000 Kč a dosahuje až 200 000 Kč (Vinovest, 2022).

Asi nejznámějším poradcem na trhu s whisky je Rare Whisky 101, který ve své databázi obsahuje přes 74 000 lahví a kolekcí whisky. Spravuje hned několik indexů, pomocí nichž umožňuje investorům porozumět trhu. Mezi tyto indexy patří Rare Whisky Icon 100 Index, Japanese 100 Index, RW Apex 1000, Vintage 50 Index nebo Single Grain 100 Index. Zároveň také spravuje několik indexů věnujících se lahvím z konkrétních palíren, jako je například Macallan Index či Ardbeg Index.

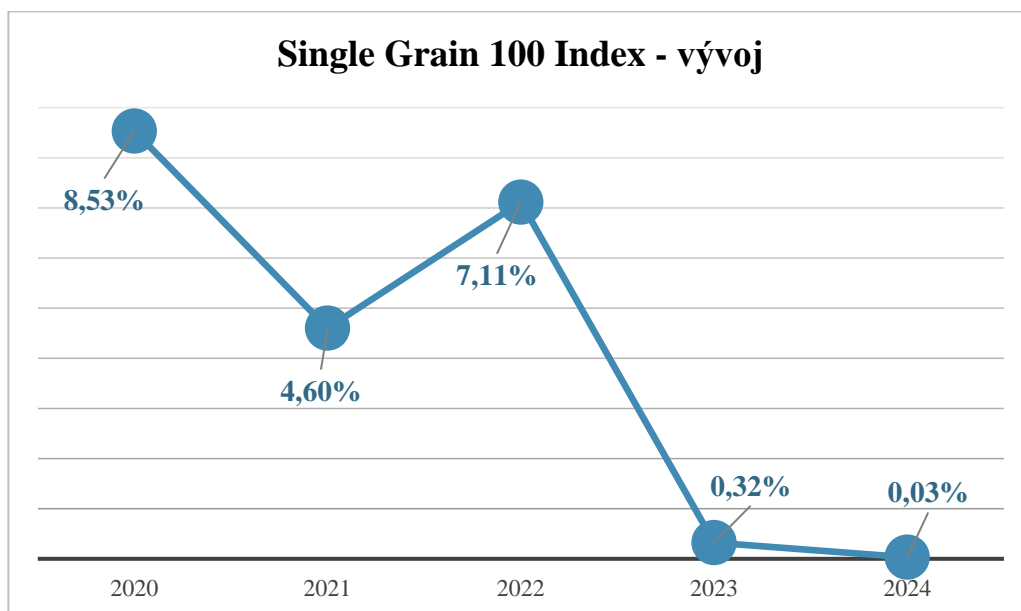
RW Icon 100 Index mapuje vývoj cen 100 ikonických sběratelských lahví. Tyto láhve bývají pravidelně obchodovány na burze. Japanese 100 Index obsahuje 100 nejobchodovanějších lahví pocházejících z Japonska. Trh s těmito nápoji je čím dál populárnější. RW Apex 1000 sleduje hodnotu jednotlivých lahví, přičemž se pravidelně obměňuje jeho obsah. Od roku 2012 do roku 2024 byla jeho výkonnost v hodnotě 391,61 %. Vzhledem ke kolísání hodnot se stává, že se jednotlivé láhve v indexu pohybují a vyměňují. Tento index zároveň umožňuje sledovat popularitu jednotlivých značek na základě poměru počtů lahví jednotlivých značek v indexu. Vintage 50 Index mapuje výkon 50 nejvzácnějších a nejstarších whisky Single Malt Scotch Whisky. The Single Grain 100 Index měří výkon 100 nejlepších lahví se single grain skotskou whisky (Rare Whisky 101, 2024).

V následujícím grafu na obrázku 9 je možné nahlédnout do vývoje RW Apex 1000 Indexu od roku 2018 do 2024. Graf zobrazuje meziroční nárůst či pokles indexu na základě měření, které probíhalo vždy koncem ledna. Přestože rychlost růstu indexu meziročně klesala, měl index stále rostoucí tendenci. Na začátku roku 2024 však hodnota poklesla o 5,16 %.



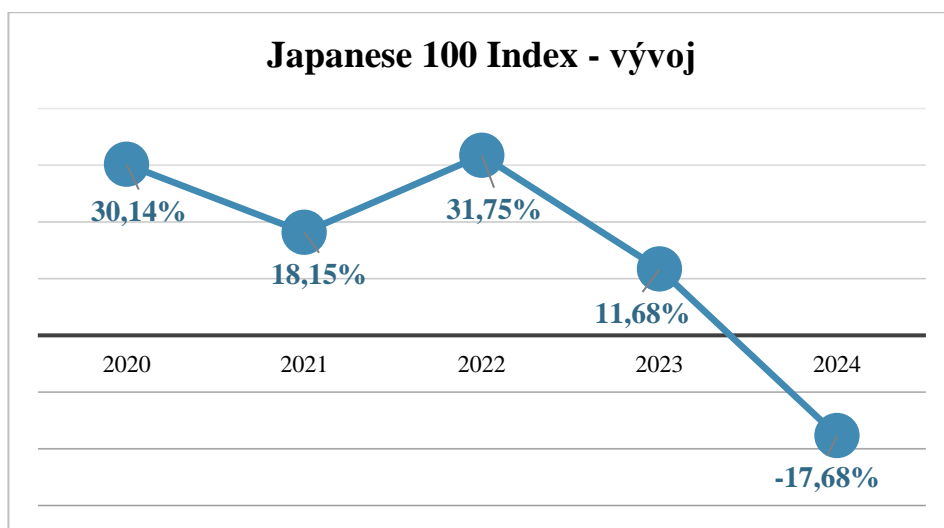
Obrázek 9: Vývoj RW Apex 1000 Index
Zdroj: vlastní zpracování podle Rare Whisky 101 (© 2024)

Graf na obrázku 10 znázorňuje meziroční vývoj indexu Single Grain 100, který sleduje vývoj sekundárního trhu se single grain skotskou whisky, za posledních 5 let. Vývoj tohoto indexu byl na rozdíl od RW Apex 1000 mnohem méně dynamický, avšak až do letošního roku vydržel v rostoucím trendu. Od roku 2017 byl nárůst v tomto indexu 29,79 %.



Obrázek 10: Vývoj indexu Single Grain 100
Zdroj: vlastní zpracování podle Rare Whisky 101 (© 2024)

Dalším indexem je Japanese 100. Na obrázku 11 je možné nahlédnout do jeho vývoje v posledních 5 letech. Z grafu vyplývá, že je vývoj velmi podobný předchozím indexům, přestože je na rozdíl od nich mnohem dynamičtější. V průběhu let 2020-2023 měl index tendenci k růstu, avšak v roce 2024 zaznamenal značný pokles o 17,68 %. Od roku 2014 do roku 2024 byl jeho nárůst přesto 417,02 %.



Obrázek 11: Vývoj indexu Japanese 100

Zdroj: vlastní zpracování podle Rare Whisky 101 (© 2024)

Investování do whisky představuje pro její fanoušky a nadšence rozhodně zajímavou alternativu. Vzhledem k odlišnému vývoji trhu oproti tradičním investicím, je možné uvažovat nad těmito investicemi jako vhodnou variantou pro diverzifikaci portfolia. Investor však stále musí mít na paměti i negativa, které s sebou tento investiční instrument přináší. Investice je značně riziková, jejím hlavním problémem však bývá likvidita, kdy ne každou láhev lze v případě potřeby snadno a rychle prodat.

Modelovými příklady investic do sudů whisky by mohly být vybrané sudy v následující tabulce 1. Přepočet na CZK byl proveden vždy s kurzem pro období nákupu nebo prodeje. Z tabulky je patrné, že nejvyšší celková výnosnost byla na sudu Glen Spey, Malt, Refill hogshead, která činila 67,44 % za 123 měsíců držby. Nejvyšší výnosnost za rok je možné sledovat u sudu Tobemory, Malt, Refill bourbon, která je 21,35 %.

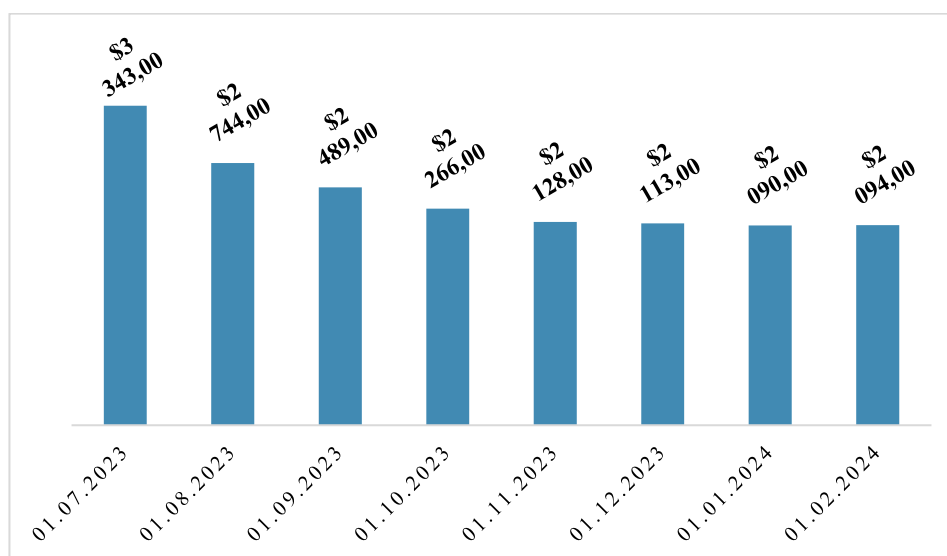
Tabulka 1: Modelové příklady investování do sudů s whisky

	North British, Grain, Refill hogshead	Glen Spey, Malt, Refill hogshead	Tobermory, Malt, Refill bourbon
Investiční náklady	22 859,00 Kč	6 799,00 Kč	5 380,51 Kč
Prodejní cena	33 248,61 Kč	20 883,96 Kč	9 390,68 Kč
Délka držby	111 měsíců	123 měsíců	24 měsíců
Zisk	10 389,61 Kč	14 084,96 Kč	4 010,17 Kč
Celková výnosnost	31,25%	67,44%	42,70%
Výnosnost za rok	3,38%	6,58%	21,35%
Nákup	prosinec 2014	listopad 2013	prosinec 2022
Prodej	březen 2024	únor 2024	březen 2024

Zdroj: vlastní zpracování podle Whisky Invest Direct (2024)

Palírna North British vznikla v roce 1885 a je v provozu do dnešního dne. Její sklady jsou převážně soustředěny v oblasti západní Lothian, což je správní oblast Skotska. Palírna je vlastněna jako joint venture mezi společnostmi Diageo a The Edrington Group. Glen Spey byla založena roku 1878 a jedná se o palírnu, která spadá do vlastnictví společnosti Diageo. Tobermory začalo poprvé vyrábět v roce 1798. Aktuálně je dceřinou společností Burn Stewart, kterou vlastní jihoafrický podnik Distell.

Jako příklad je na obrázku 12 uveden vývoj ceny japonské whisky Hakushu 100th Anniversary Edition 18 Year Old Peated Single Malt Whisky Japan. Whisky byla uvedena na trh v červenci roku 2023 ke stému výročí založení palírny Hakushu. Z grafu je patrné, že cena whisky poměrně rychle klesá. Důvodem k tomuto faktu však může být i současná snadná dostupnost, která bude v budoucnu omezena. Výnosnost investice po těchto 7 měsících však je -37,36 %.



Obrázek 12: Vývoj ceny Hakushu 100th Anniversary Edition 18 Year Old Peated Single Malt Whisky Japan

Zdroj: vlastní zpracování podle Wine-Searcher (© 2024)

V tabulce 2 je možné nahlédnout na vývoj v ceny od spuštění prodeje japonské whisky Hakushu 100th Anniversary Edition 18 Year Old Single Malt Whisky mezi jednotlivými měsíci. Tabulka zobrazuje nárůst či pokles ceny mezi jednotlivými měsíci.

Tabulka 2: Vývoj ceny Hakushu 100th Anniversary Edition 18 Year Old Peated Single Malt Whisky

01.08.2023	-17,92 %
01.09.2023	-9,29 %
01.10.2023	-8,96 %
01.11.2023	-6,09 %
01.12.2023	-0,70 %
01.01.2024	-1,09 %
01.02.2024	0,19 %

Zdroj: vlastní zpracování podle Wine-Searcher (© 2024)

3.1.2 Automobiloví veteráni

Trh s automobilovými veterány je vhodný hlavně pro entuziasty s hlubšími znalostmi motorového světa, kteří vědí, co se děje pod kapotou auta. Vždy je žádoucí využít rad odborníků, kteří vědí, jak se v této oblasti pohybovat. Samozřejmostí je také nutnost sledovat trh a mít dostatek času a peněz. Čas se týká převážně investic do historických vozů, kterým je třeba se věnovat a uvést je, pokud možno, do původního stavu. Samozřejmě existuje možnost využití služeb profesionála, který vůz uvede do bezchybného stavu, to však investora stojí nemalé finanční prostředky a investice se tak stává mnohem nákladnější. Zároveň je nutné zohlednit dostupnost a cenu náhradních dílů automobilu či nákladnost pojištění.

K historickým vozidlům není nijak těžké se dostat. V internetovém prostředí se objevuje mnoho stránek, které nabízí přímý nákup či prodej nebo využívají formu aukce. Jednou z největších takových stránek je asi Classic Cars. Jedná se o americkou stránku nabízející běžně kolem 40 000 historických kousků v cenách od jednotek tisíc USD až po desítky milionů USD. Jedničkou mezi aukčními domy, které se věnují klasickým a historickým automobilům, je Sotheby's. Svým klientům nabízí zážitek v podobě klasické aukce nebo je možné podat nabídku na některý z jejich soukromých prodejů.

V roce 2022 se na aukci pořádané Sotheby's v muzeu Mercedes-Benz ve městě Stuttgart prodalo nově nejdražší auto na světě, a to 1955 Mercedes-Benz 300 SLR „Uhlenhaut Coupe“, za neuvěřitelných 143 milionů USD, což představuje zhruba 3,3 miliardy Kč. Tyto modely byly vyrobeny pouze dva a jedná se o prototypy.

Alternativou k nákupu reálného auta je investování do investičních fondů. V České republice existuje investiční fond Engine Classic Cars, spravovaný investiční společností AMISTA, který investuje do veteránů vyrobených v druhé polovině minulého století. Tento fond vznikl v roce 2015, jeho doba trvání je na neurčito a minimální investice potenciálního investora musí být alespoň 1 milion Kč. Doporučený investiční horizont klienta je 5-7 let (Engine Classic Cars, 2016).

V tabulce 3 jsou příklady realizovaných akvizic a prodejů investičního fondu Engine Classic Cars mezi lety 1999 a 2014. Jedná se o vozy Porsche 911 SC – 1978 a BMW 850 CSI – 1994. Z tabulky je patrné, že se jedná o úspěšné investice s poměrně vysokou výnosností. Porsche bylo zakoupeno za 799 975 Kč. Tato cena je včetně poplatků. Do vozu muselo být navíc vloženo 49 995 Kč za pojištění a opravy. Po 17 měsících byl automobil prodán za 1 050 005 Kč se ziskem 250 030 Kč, což znamená roční výnosnost 16,60 %. BMW 850 CSI – 1994 bylo zakoupeno za 640 007,50 Kč. Další provozní náklady vozidla činily 60 005 Kč. Prodejní cena se během 30 měsíců vyšplhala na 962 995 Kč, což pro fond znamenalo zisk 322 987,50 Kč a roční výnosnost investice 15,02 %. Uvedené příklady realizovaných akvizic proběhly v letech 1999 – 2014.

Tabulka 3: Příklady investic fondu Engine

	Porsche 911 SC - 1978	BMW 850 CSI - 1994
Investiční náklady	799 975,00 Kč	640 007,50 Kč
Provozní náklady	49 995,00 Kč	60 005,00 Kč
Prodejní cena	1 050 005,00 Kč	962 995,00 Kč
Délka držby	17 měsíců	30 měsíců
Zisk	250 030,00 Kč	322 987,50 Kč
Výnosnost za rok	16,60 %	15,02 %

Zdroj: vlastní zpracování podle Engine Classic Cars (© 2016)

Automobilové značky Porsche a BMW jsou do dnešního dne velmi oblíbené a jsou znakem určitého luxusu a sociálního statusu. Značka Porsche byla založena v roce 1931 a aktuálně patří pod německý korporát Volkswagen Group. BMW je značkou, kterou vlastní stejnojmenný německý podnik Bayerische Motoren Werke GmbH.

Historic Automobile Group International (HAGI) je nezávislým výzkumným investičním domem, který se specializuje na vzácné historické automobily. Tato společnost spravuje hned několik indexů, které mapují vývoj trhu s automobilovými veterány. Mezi tyto indexy patří Top Index, P Index, F Index, Top Ex. P&F Index, MBC Index a LPS Index. Top Index sleduje hodnotu 50 nejčennějších automobilů na trhu. P Index se zaměřuje pouze na trh s automobily

značky Porsche. F Index mapuje trh automobilů značky Ferrari. Top Ex. P&F Index vylučuje ze svého obsahu všechny modely značky Ferrari a Porsche. Slouží převážně vlastníkům a sběratelům méně populárních automobilových značek. MBC Index sleduje trh s klasickými modely značky Mercedes-Benz vyrobenými mezi lety 1920 a 1980. LPS Index se zaměřuje na trh s automobily značky Lamborghini.

V tabulce 4 je možné vidět výkonnost automobilového investičního sektoru měřenou jednotlivými indexy spravovanými společnostmi Historic Automobile Group International za rok 2024.

Tabulka 4: Vývoj indexů HAGI

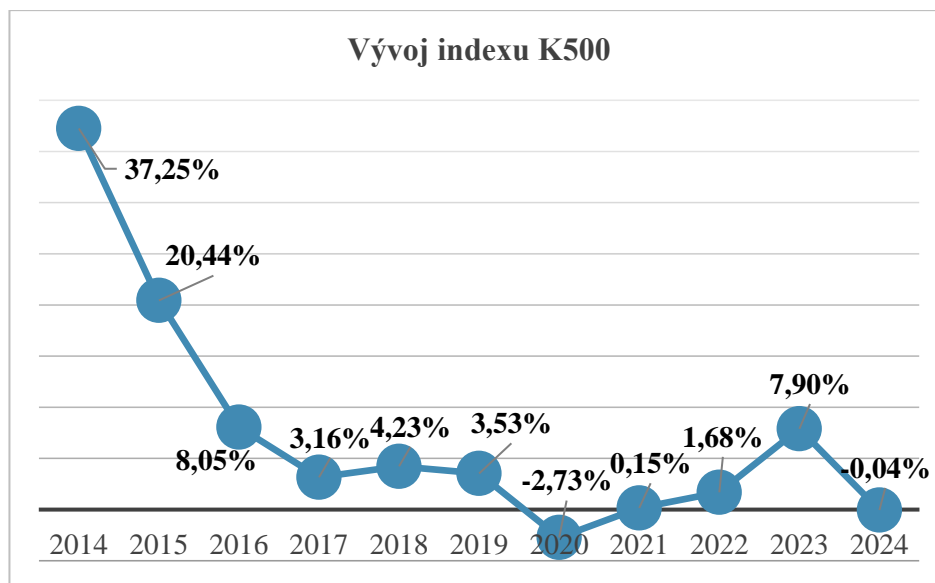
Index	Hodnota	% změna/měsíc	% změna/rok
Top Index	438,3	2,5	2,5
P Index	512,8	7	7
F Index	448,95	-2,44	-2,44
Top Ex. P&F Index	402,56	5,52	5,52
MBC Index	235,87	2,72	2,72
LPS Index	140,07	-4,73	-4,73

Zdroj: Historic Automobile Group International (© 2024)

Indexy od společnosti Hagerty jsou také mezinárodně uznávané. Hagerty je pojišťovací společnost, která se specializuje na pojišťování luxusních historických automobilů. Na základě těchto informací skládá několik indexů: 1950' American, Affordable Classics, Blue Chips, British Cars, Ferrafi, German Collectibles a Muscle Cars.

Dalším indexem je DOX Index, který vydává Německá asociace automobilového průmyslu. Tento index mapuje vývoj trhu s historickými automobily původem z Německa od roku 2010. Index K500 sleduje 500 aut pomocí analýzy dat z aukčních výsledků, které proběhly za poslední více než dvě dekády. Zároveň provádí rating těchto 500 historických automobilů na základě jejich relevantnosti pro nadšence a sběratele na škále od 0 do 100, přičemž maximální rating je 100 bodů. V roce 1994 začínala hodnota indexu na 100, v dnešní době se pohybuje kolem hodnoty 500, přičemž je v něm možné vidět stále rostoucí primární trend.

Na obrázku 13 je možné nahlédnout do meziročního vývoje indexu K500 mezi lety 2014 a 2024. Z grafu je patrná převážně rostoucí tendence indexu. Tento graf sleduje všechny automobilové veterány zařazené do indexu. Od spuštění tohoto indexu narostla jeho hodnota o 401,3 %.



Obrázek 13: Vývoj indexu K500

Zdroj: vlastní zpracování podle K500 (© 2024)

Značka automobilu hraje v jeho hodnotě velkou roli. Věhlasné značky současné doby jsou velmi oblíbené i v podobě automobilových veteránů. Ferrari v indexu K500 obsazuje 10,8 %, což je 54. místo. Další velmi oblíbenou a sbíranou značkou je Porsche, které si aktuálně drží 6,8 %, tedy 34. místo, následují Maserati a Lamborghini s 5,2 % (každá automobilová značka obsadila 26. místo). Hodnotu automobilu může zároveň značně ovlivnit přerušení činnosti či uzavření vyrábějící automobilové společnosti. Mezi takové případy patří například luxusní italská značka Isotta Fraschini, jež ukončila svou činnost v roce 1999, americký Plymouth stažený z trhu v roce 2001 nebo britský Allard, který přestal existovat roku 1958. Vzhledem ke snížené dostupnosti těchto historických automobilů, a tím i jejich vyšší vzácnosti, jejich hodnota vzrostla. Nyní automobily z již neexistujících automobilových značek zaujímají v indexu K500 15,8 % (K500, © 2024).

3.1.3 Filmové memorabilie

U filmových memorabilií musí investor počítat s poměrně vysokou rizikovostí. Riziko spočívá hlavně v podvodných napodobeninách, které může být velmi složité odlišit od originálu. Přesto se jedná o investici s velkým potenciálem vysoké výnosnosti. Lze předpokládat i několikanásobné navýšení hodnoty předmětu. Mezi nejdražší rekvizity, které byly kdy prodány, patří například robot Robby z filmu Zakázaná planeta, který byl v roce 2017 vydražen na aukci za 5,375 milionů USD, což je v přepočtu zhruba 125,5 milionů Kč. Druhé a třetí místo obsadily automobily, a to Aston Martin DB5 z Jamese Bonda vydražený

v roce 2010, a „Batmobil“ z filmu Batman, prodaný roku 2013. Oba vozy byly vydraženy za 4,6 milionu USD. S ohledem na tehdejší kurzy se v obou případech jednalo o necelých 90 milionů Kč.

Stejně jako u ostatních alternativních investic hraje u filmových memorabilií určitou roli stáří konkrétního předmětu. Většinou je však mnohem důležitější, jaké oblíbenosti se těšilo filmové zpracování patřící ke konkrétní memorabilii. Čím populárnější je film, tím vyšší její hodnota může být. Mezi velmi žádané memorabilie se řadí memorabilie pocházející například z následujících filmů a franšíz: Star Wars, Lord of the Rings, Back to the Future, Indiana Jones, Harry Potter, James Bond, Avengers, Batman nebo Superman.

V současné době je pro tento typ investic velmi oblíbený internetový portál Propstore Auction, který pořádá aukce několikrát ročně. Za rok 2023 bylo uspořádáno celkem 17 aukcí, přičemž ceny nejdražších vydražených předmětů se pohybovaly kolem 60 000 USD, což je v přepočtu zhruba 1,39 milionu Kč. Nejlevnější objekty se naopak prodaly již za zhruba 100 USD, tedy necelých 2 500 Kč. Pro rok 2024 byla prozatím nejdražším vydraženým předmětem hlava C-3PO pocházející z filmu Star Wars: Return of the Jedi, který byl natočen roku 1983. Tento předmět byl prodán za 843 753 amerických USD; v přepočtu se tedy jedná o zhruba 19,5 milionu Kč (Propstore Auction, © 2024).

Největším sběratelským aukčním portálem je Heritage Auctions. Tento portál se zabývá dražbami sběratelských předmětů z celého spektra, od umění přes komiksy až po videohry. Předmětem s nejvyšší vydraženou cenou je filmová miniatura „Red Leader“ X-wing Starfighter z filmu Star Wars: Episode IV – A New Hope (1977), jehož cena se vyšplhala až na 3,135 milionu amerických USD, tedy zhruba 72,6 milionu Kč. Tato dražba proběhla v listopadu roku 2023 (Heritage Auctions, © 2024).

Je patrné, že filmové memorabilie mohou být velmi lukrativní investicí, avšak stále je nutné mít na paměti likviditu investice. Vzhledem k netradičnosti investice nelze v případě prodeje očekávat vysokou poptávku, proto tento trh bohužel není tak likvidní, jak by investor mohl potřebovat.

V tabulce 5 je zpracováno obvyklé cenové rozmezí jednotlivých druhů filmových memorabilií. Tabulka byla zpracována na základě aukčních výsledků z portálů Heritage Auctions, Propstore Auction v období od srpna 2023 do března 2024 a nabídky internetového obchodu Autographia od února do dubna 2024.

Tabulka 5: Běžné cenové rozmezí jednotlivých kategorií filmových memorabilií

Filmové memorabilie	od	do
scénáře	15 000,00 Kč	150 000,00 Kč
plakáty	2 000,00 Kč	100 000,00 Kč
rekvizity	50 000,00 Kč	750 000,00 Kč
kostýmy	40 000,00 Kč	500 000,00 Kč
figurky	20 000,00 Kč	200 000,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Z předchozích příkladů lze vyčíst, že mezi nejdražší předměty se řadí převážně filmové rekvizity. Velmi zajímavou variantu ale představují také kostýmy, jejichž cena se běžně pohybuje v rozmezí od 40 000 Kč do 500 000 Kč. Příkladem může být kostým Johna Wicka z filmu John Wick: Chapter 4, který byl vydražen v lednu roku 2024 za necelých 160 000 Kč (Propstore Auction, © 2024).

Další alternativou mohou být plakáty. Přestože nejdražší mohou dosahovat cen v hodnotách milionů korun českých, většinou se jedná o investici v nižších částkách v řádech tisíců až desetitisíců korun. Na vysoké částky se většinou dostávají plakáty ze starších filmů, jako je například Casablanca či Dracula. Nejhodnotnějším plakátem je plakát k filmu Metropolis (1927), který byl v roce 2005 vydražen za 690 000 USD, tedy cca 15,5 milionu Kč.

Ve vyšších cenách se již pohybují filmové figurky. Jejich hodnota poměrně běžně dosahuje 30 000 Kč. V případě, že se investor rozhodne právě pro tuto variantu, nesmí nijak poškodit obal. Ve chvíli porušení obalu cena figurky značně klesá.

Další možnost pro investory představují filmové a seriálové scénáře. Filmové scénáře mají obvykle vyšší hodnotu. Nejvyšší prodejní cena scénáře byla zhruba 115 milionů Kč. Jednalo se o scénář filmu Déjà Vu napsaný Billem Marsiliem a Terry Rossiem. Jedná se však o zdaleka nejvyšší vydraženou částku. Běžně se ceny podepsaných filmových scénářů pohybují v hodnotě desetitisíců až statisíců korun. Jejich cena se dále může navyšovat v případě, že si například herec do scénáře dělal poznámky. Seriálové scénáře se běžně prodávají ve sběratelských kolekcích, jejichž cena exponenciálně roste ve chvíli, kdy je sbírka kompletní. Velmi oblíbenými jsou například scénáře seriálu Star Trek.

3.1.4 Hračky

Hračky se řadí mezi levnější alternativní investice. Jejich hodnota se obvykle pohybuje v řádu tisíců či desetitisíců. Vzhledem k jejich poměrně nízké pořizovací ceně je možné předpokládat nižší riziko pro investora. Přesto je ale třeba počítat s nízkou likviditou. Trh s hračkami je poměrně malý, a proto může být náročné najít kupce. Investování do hraček je asi nejvíce rozšířené ve Velké Británii, čemuž nasvědčuje počet aukčních portálů zabývajících se dražbou těchto předmětů. Nejdražší hračkou je domeček pro panenky nazývaný Astolat Dollhouse Castle, jehož hodnota je 8,5 milionu USD (necelých 200 milionů Kč). Domeček má 7 pater s 29 místnostmi, jako například bazén, vinný sklep, taneční sál nebo knihovnu. Druhou nejdražší hračkou je pohyblivá panenka L'Oiseleur v hodnotě 6,25 milionu USD, což představuje zhruba 145 milionů Kč (Chang, 2023).

Velmi oblíbenými sběratelskými hračkami jsou panenky, plyšové hračky, modely autíček, vláčků a železnic a LEGO stavebnice. Největším aukčním portálem ve Velké Británii, který se specializuje právě na hračky, je Vectis. Ten spolupracuje s aukčním domem Sotheby's, proto Sotheby's všechny hračky, které získá k prodeji, tomuto portálu předává.

U panenek převážně platí pravidlo „čím starší, tím vyšší hodnota“, přičemž bývají velmi drahé právě ty, které byly vyrobeny dobře známými výrobci. Zároveň hraje velkou roli stav, u kterého je brán největší ohled na porcelánovou hlavu. Mezi nejdražší lze zařadit vzácné panenky francouzského či německého původu. Ceny francouzských panenek jsou obvykle v rozmezí 200 000 Kč až 350 000 Kč. Francouzských výrobců panenek působících na trhu v 19. a 20. století je hned několik. Příkladem může být podnik Bru, Jne & Cie, Jumeau a SFJB. Přestože německé panenky většinou bývají levnější, lze i zde najít některé unikátní kousky s velmi vysokou hodnotou. Mezi dobře známé německé výrobce se řadí například Kestner, Gebrüder Heubach nebo König & Wernicke.

Samostatnou kategorii tvoří panenky Barbie, které jsou revoluční hračkou své doby. Před uvedením Barbie na trh si děti hrály s panenkami, které reprezentovaly převážně batolata. Barbie byla společností Mattel představena v roce 1959 a jednalo se o první masově produkovanou panenku s dospělými rysy. Tímto krokem Mattel vytvořil trh, který do té doby neexistoval, a zapsal se tak do historie. Vzhledem k její výrobě ve velkém se investor musí soustředit na limitované edice nebo Barbie vytvořené ve spolupráci se světově známými designéry. Hodnota takových panenek velmi rychle narůstá. Mattel u všech řad velmi striktně řídí množství vyrobených kusů, což pro investora znamená, že při svém výzkumu může vcelku

přesně určit, zda se do konkrétního kousku vyplatí investovat. Musí však pečlivě sledovat trh, který značně kolísá a je ovlivněn sociopolitickými faktory. Příkladem může být nárůst hodnoty Královny Barbie po smrti královny Alžběty II. Další zajímavou investicí představují řady panenek, které byly přerušené. Jejich hodnota roste v závislosti na jejich vzácnosti, která je tímto krokem značně navýšena. Do přerušovaných řad Barbie panenek patří například Těhotná Midge, Chůva Skipper nebo Ken s náušnicí (Nah, 2023). Velký zásah do trhu s panenkami Barbie provedl film Barbie uvedený v roce 2023. Tento film probudil v potenciálních investorech nostalgii, díky které vzrostla poptávka po panenkách, se kterými si v dětství hráli.

Nejdražší prodanou Barbie je Stefano Canturi Barbie, která byla vytvořena šperkovým designérem Stefanem Canturi. Jedná se o unikátní kousek, jenž byl vydražen v roce 2010 aukčním domem Christie's za neuvěřitelných 302 500 USD, tedy necelých 7 milionů Kč. Obvykle se pořizovací ceny pro investory zajímavých Barbie pohybují v mezi 150 až 300 USD (3 500 až 7 000 Kč). Prodejní cena se poté běžně může vyšplhat na 1 000 až 1 500 USD (23 000 až 35 000 Kč).

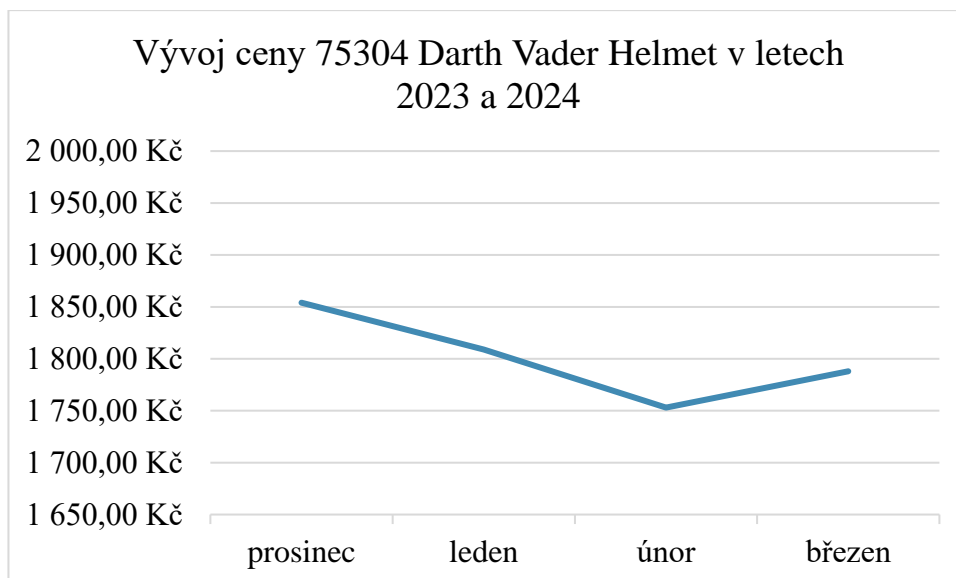
Nejvyšší cena prodané plyšové hračky byla 2,1 milionu USD (cca 48,5 milionu Kč). Jednalo se o medvídku, který byl vyroben podnikem Steiff ve spolupráci s Louis Vuitton. Steiff je velmi dobře známou a oblíbenou firmou mezi sběrateli plyšových hraček, který pravidelně produkuje limitované edice, jejichž hodnota velmi rychle narůstá. Plyšové hračky z limitované edice lze koupit přímo na stránkách podniku Steiff, přičemž se ceny pohybují v rozmezí od 130 do 500 EUR (zhruba 3 500 – 12 500 Kč). Hodnota takových „plyšáků“ může v průběhu let narůst až o 100 %, avšak je třeba mít na paměti, že investiční horizont je poměrně dlouhý.

Modely vláček a železnic se na trhu objevily zhruba v polovině 19. století. V začátcích byly tyto hračky vyráběné ze dřeva. V průběhu let se technologie výroby značně změnila: začal se využívat pocínovaný plech nebo se produkovaly tlakově lité modely, které umožňovaly zachycení i těch nejmenších detailů. Hodnota železnic se liší na základě velikosti kolekce, počtu lokomotiv a doplňků k železnici a jejich stáří. Co se výrobců týče, existuje jich na trhu poměrně mnoho a není ojedinělé, že společnosti zanikají nebo se spojují. V dnešní době mezi nejznámější a největší podniky patří Hornby, Bachmann a Lionel. Hodnota jednotlivých modelů se značně liší na základě vyrábějící společnosti. Společnost Lionel byla založena již v roce 1900, Bachmann se na trhu neobjevil až do roku 1969. Proto jsou modely značky Lionel většinou mnohem cennější a mohou dosahovat hodnoty až 20 000 USD (zhruba 500 000 Kč). Lokomotivy Bachmann se obvykle pohybují v cenovém rozmezí od 200 do 600 USD (cca 5 000 až 15 000 Kč). Založení společnosti Hornby se datuje do roku 1901 a dodnes je nejoblíbenější

značkou vláčků ve Velké Británii. Hodnota limitovaných edicí lokomotiv Hornby se může vyšplhat až na 150 000 Kč. Pořizovací cena nových vláčků omezené výroby se obvykle pohybuje v rozmezí 3 000 – 12 000 Kč.

Společnost LEGO byla založena roku 1932 v Dánsku a jedná se o nejúspěšnější podnik vyrábějící stavebnice. Původně byly stavebnice vyráběny ze dřeva. V roce 1949 byla poprvé představena plastová kostička. Dnes již dobře známý vzhled LEGO kostičky byl patentován roku 1958 a právě díky této technologii se společnost LEGO stala světovou jedničkou. Není proto překvapivé, že se LEGO stalo velmi populární i mezi sběrateli a investory. Ne však každá stavebnice je vhodná k zhodnocení finančních prostředků investora. Existuje mnoho internetových stránek, na kterých se lze vzdělávat v této oblasti investování. Příkladem může být portál Brick Economy, jehož smyslem je předávat investorům informace o trendech na trhu a tržní hodnotě LEGA. Zároveň je tato stránka propojena s prodejními portály jako je například BrickLink, eBay nebo Amazon, pomocí nichž lze dostupné předměty zakoupit. Na těchto stránkách lze také zjistit, které stavebnice jsou ještě dostupné v obchodech, a které již investor bude muset koupit z druhé ruky. Aktuálně se mezi nejdražší ještě dostupné stavebnice řadí kolekce ze světa Star Wars. Nejcenějším kouskem, který se na trhu v dnešní době pohybuje je San Diego Comic-Con 2013 Spider-Man, který je ohodnocen na 14 810,07 EUR, tedy necelých 375 000 Kč (Brick Economy, © 2024). Společnost LEGO se specializuje na vydávání omezeného množství každé stavebnice, proto lze předpokládat u většiny setů značné zhodnocení uložených peněžních prostředků. Velmi populární jsou kolekce či postavičky vydané ke konkrétním filmům, například superhrdinové z Marvel či DC Universa nebo vesmírné lodě Star Wars. Přestože se sety vydané původně pro děti mohou značně zhodnotit, běžně bývá doporučováno investovat spíše do takových stavebnic, které byly vyrobené s úmyslem prodeje dospělým. Obvykle se ceny exkluzivních setů LEGO pohybují v cenovém rozmezí od 3 000 Kč do 18 000 Kč. Mezi nové aktuálně nejdražší sety, které jsou stále ještě dostupné patří například 75192 Millennium Falcon, který se ještě v nerozbaleném stavu prodává okolo 18 000 Kč.

V roce 2024 se má oficiálně přerušit výroba a prodej setu Star Wars 75304 Darth Vader Helmet, což dělá tento kousek vhodný ke koupi pro investování. Aktuálně lze sběratelský předmět zakoupit za zhruba 1 600 Kč, přičemž celkem bylo vyrobeno 834 kousků. Na obrázku 14 lze pozorovat vývoj ceny tohoto setu od jeho uvedení na český trh.



Obrázek 14: Vývoj ceny 75304 Darth Vader Helmet v letech 2023 a 2024

Zdroj: vlastní zpracování podle Heureka (© 2024)

3.2 Komparace zvolených investic

Tato kapitola bude věnována komparaci jednotlivých investic na základě následujících kritérií: výnosnost, likvidita, riziko, dostupnost a investiční horizont. Jednotlivé druhy investic mají určité znaky společné, příkladem může být jejich hmatatelnost nebo propojení s koníčkem investora. Každá z investic má navíc ještě určitou přidanou hodnotu. Hračky mohou zabavit děti, ale i dospělé, a rozvíjet kreativitu. V automobilovém veteránu může majitel vyrazit na dobrodružnou výpravu a pocítit nostalgii mládí a minulosti. Whisky nabízí svému majiteli výjimečný požitek na jeho chuťových pohárcích a příjemné zakončení úspěšného dne. Filmové memorabilie umožňují propojení filmových nadšenců s jejich oblíbenými filmy a herci.

U dvou investic lze pro lepší orientaci na trhu využít indexy, zatímco u dalších dvou ne. Proto se autorka rozhodla pro vzájemné porovnání všech investic najednou a následně ještě porovnání automobilových veteránů a whisky podle výkonnosti jejich indexů.

Z hlediska výnosnosti investic bylo využito průměrného ročního výnosu jednotlivých alternativních investic. Protože u filmových memorabilií a hraček nebyla dostupná data k celku, pro určení ročního výnosu byla nejdříve sesbírána data o jednotlivých kategoriích, která byla následně zprůměrována. Z tabulky 6 je patrné, že nejvíce atraktivní investicí představuje whisky s průměrným ročním výnosem 12 %. Naopak nejméně atraktivní investicí jsou automobiloví veteráni, jejichž průměrný roční výnos je 4,8 %. U hraček zvyšují jejich

výnosnost věhlasné stavebnice LEGO, jejichž průměrný roční výnos je kolem 11 %. Jedná se data dostupná v březnu 2024.

Tabulka 6: Průměrný roční výnos jednotlivých investic

Alternativní investice	Průměrný roční výnos
Whisky	12 %
Automobiloví veteráni	4,8 %
Filmové memorabilie	8,4 %
Hračky	10,05 %

Zdroj: vlastní zpracování podle Progressive (2024), Market Decipher (2023), Statista (© 2024a, © 2024b) a Morris (© 2024)

U automobilových veteránů bývá poměrně vysoká pořizovací cena, a proto může být velmi složité najít v případě potřeby kupce, který má zájem právě o takový kousek, který stojí investorovi v garáži. Ani whisky však nepředstavuje likvidní investici a investor musí být připraven na poměrně dlouhou dobu, po kterou může hledat vhodného kupce. Ještě složitější však může být nalezení kupce u investic jako jsou hračky a filmové memorabilie, protože investorská veřejnost je na tomto trhu mnohem méně početná. Podle ukazatele CAGR je u všech investic v budoucích letech předpokládán nárůst trhu (u whisky o 5,58 %, u veteránů o 8,7 %, u filmových memorabilií o 8,6 % a u hraček o 3,14 %). Cena whisky, hraček a filmových memorabilií se však většinou pohybuje v nižších hodnotách než cena historických vozidel. Z hlediska tržní kapitalizace jsou na tom nejlépe hračky, které byly v roce 2023 odhadnuty na 107,4 miliard USD. Je však třeba brát v úvahu, že se jedná o moderní hračky, které z hlediska investování většinou nejsou tolik výhodné. Whisky následuje za hračkami s rozdílem zhruba 40 miliard USD, poté následuje trh s veterány v hodnotě necelých 40 miliard USD. Odhad tržní kapitalizace pro filmové memorabilie z roku 2019 byl 330 milionů USD (Market Decipher, © 2018). Nasbírané informace poukazují na nejvyšší likviditu u whisky. V tabulce 7 byly pro výpočet likvidity využity nenormované váhy určené na škále od 1 (nejméně likvidní) do 10 (nejvíce likvidní). Tato metoda je zatížena subjektivním pohledem autorky. Z desetibodové škály byly body rozděleny následovně: whisky – 8 bodů, automobiloví veteráni – 7 bodů, filmové memorabilie – 4 body, hračky – 2 body. Tato váha byla následně přepočítána na váhy normované. Z tabulky lze vyvodit, že whisky je nejvíce likvidní investicí. Je u ní předpokládána likvidita o 6,25 % vyšší než u automobilových veteránů.

Tabulka 7: Váhy likvidity whisky u jednotlivých alternativních investic

Alternativní investice	Nenormované váhy	Normované váhy
Whisky	6	0,375
Automobiloví veteráni	5	0,3125
Filmové memorabilie	3	0,1875
Hračky	2	0,125

Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska rizika je u všech investic vzhledem k jejich hmotné povaze nutné počítat s možností jejich poškození či rozbití. Riziko představuje například poškození ohněm nebo vodou, špatné podmínky skladování či odcizení. U investic do sudů s whisky navíc představují riziko podvodné společnosti. U automobilů může nastat problém při koupi veterána v horší kondici, než je uváděno, případně je možné narazit na automechanika, který své služby nacení příliš vysoko. U filmových memorabilií a hraček čelí investor riziku padělků. Pro komparaci rizikovosti investování do jednotlivých investic byl v tabulce 8 opět využit stejný postup jako u porovnání likvidity těchto investic, přičemž jsou jednotlivé investice hodnoceny na škále od 1 (nejméně rizikové) do 10 (nejvíce rizikové). Z tabulky je patrné, že whisky představuje nejméně rizikovou investici, a to o 8,33 %.

Tabulka 8: Rizikovost investování do jednotlivých investic

Alternativní investice	Nenormované váhy	Normované váhy
Whisky	5	0,208
Automobiloví veteráni	7	0,292
Filmové memorabilie	6	0,25
Hračky	6	0,25

Zdroj: vlastní zpracování

Co se dostupnosti týče, opět hraje velkou roli pořizovací cena jednotlivých alternativních investic. Zatímco láhev whisky, hračky i filmové memorabilie může investor pořídit již od několika tisíců korun českých s poměrně nízkými transakčními náklady, přičemž je poměrně jednoduché i skladování, automobiloví veteráni jsou na finanční prostředky mnohem náročnější. Investor nejdříve vloží své peněžní prostředky do samotné koupě, poté musí platit opravy a celkovou údržbu vozu, a navíc musí počítat s určitými podmínkami pro skladování,

ideálně v suché garáži. Nevýhoda filmových memorabilií spočívá v obtížnější možnosti jejich nákupu a omezeném přístupu k nim. V tabulce 9 byla whisky přiřazena nenormovaná váha dostupnosti 5 a automobilovým veteránům váha 8. Opět platí, že 1 znamená nejméně dostupnou investici, 10 naopak nejdostupnější. Z tabulky je zřejmé, že dostupnost investování do hraček je nejvyšší, a to o 4 %. Následně je z hlediska dostupnosti vhodná whisky, poté filmové memorabilie, a nakonec automobiloví veteráni.

Tabulka 9: Dostupnost investování do jednotlivých investic

Alternativní investice	Nenormované váhy	Normované váhy
Whisky	7	0,28
Automobiloví veteráni	4	0,16
Filmové memorabilie	6	0,24
Hračky	8	0,32

Zdroj: vlastní zpracování

Investiční horizont je u whisky a automobilových veteránů velmi podobný. Jedná se o dlouhodobé investice. Držba aktiva se předpokládá na několik let, většinou alespoň 10, aby se investice měla čas zhodnotit. Pro hračky, u kterých ale velmi záleží na jejich typu a kategorii, může být investiční horizont kratší – většinou od 3 do 10 let. Filmové memorabilie se také řadí spíše mezi dlouhodobé investice, u kterých musí investor počítat s investičním horizontem minimálně 5 až 10 let. Proto lze z hlediska tohoto kritéria investice považovat za velmi podobné. Pravděpodobně jsou však z tohoto hlediska pro investora zajímavější hračky či filmové memorabilie.

Vzhledem k dostupnosti indexů u whisky a automobilových veteránů je možné mezi sebou tyto dvě investice ještě porovnat z tohoto hlediska. V tabulce 9 je možné nahlédnout do výkonnosti indexů RW Apex 1000 pro whisky a K500 pro automobilové veterány. Výkonnost indexů byla vypočítána pomocí vzorce pro výpočet výnosové míry ex post.

Z tabulky 10 je patrné, že z dlouhodobého pohledu představuje whisky výnosnější investici. Nelze však přehlédnout propad u této komodity o 5,16 %, který za poslední rok nastal. Pokles indexu trvá již od srpna 2022. Do ledna 2024 poklesl celkem o 7,79 %. Historická vozidla sice zaznamenávají v dlouhém období nižší výkonnost, jejich index však neustále roste.

Tabulka 10: Výkonnost indexů RW Apex 1000 a K500

Alternativní investice	Výkonnost indexu za 10 let	Výkonnost indexu za 1 rok	Průměrná výkonnost indexu za 10 let
Whisky	283,36 %	-5,16 %	28,34 %
Automobiloví veteráni	79,16 %	1,51 %	7,92 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z důvodu přehlednosti je v tabulce 11 možné nahlédnout do shrnutí veškerých předešlých tabulek z této podkapitoly 3.2 Komparace investic.

Tabulka 11: Souhrnná tabulka pro komparaci jednotlivých investic

Alternativní investice	Průměrný roční výnos	Likvidita	Riziko	Dostupnost	Investiční horizont
Whisky	12 %	0,381	0,208	0,28	10 let
Automobiloví veteráni	4,8 %	0,333	0,292	0,16	10 let
Filmové memorabilie	8,4 %	0,19	0,25	0,24	5-10 let
Hračky	10,05 %	0,095	0,25	0,32	3-10 let

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě získaných informací lze vyhodnotit whisky jako velmi atraktivní investici z pohledu průměrného ročního výnosu, likvidity a rizika. V těchto parametrech si totiž vedla nejlépe ze všech porovnávaných investic. Její jedinou nevýhodou je poměrně dlouhý minimální investiční horizont. Hračky mohou být pro investora velmi atraktivní z hlediska investičního horizontu, a i průměrný roční výnos je velmi slibným parametrem, nevýhodou je však jejich nízká likvidita. Filmové memorabilie by se tedy mohly nabízet jako tzv. „zlatá střední cesta“. Nabízí kratší investiční horizont se stále zajímavým zhodnocením investice a v poměru k ostatním investicím i rozumným rizikem. Naopak jako nejméně výhodná se jeví investice do automobilových veteránů. Nenabízí příliš vysoký průměrný roční výnos, vzhledem k finanční náročnosti je poměrně riziková a doporučený minimální investiční horizont je dlouhý.

Skoro u všech druhů v této práci popisovaných investic lze navíc předpokládat korelaci mezi vyšší hodnoty konkrétního předmětu a vyrábějícím podnikem. Věhlasné společnosti většinou

přidávají investici na hodnotě díky garanci určité kvality a jejich tradici. U automobilových veteránů bylo možné si této spojitosti všimnout například v indexu K500, ve kterém obsadily 328 míst z 500, tedy 65,6 %, automobily značek držících si své jméno do dnešní doby, jako je například Ferrari nebo Porsche. Tento trend se objevuje i u investic do hraček, kde se nejvíce na sekundárním trhu obchoduje s produkty, které byly vyrobeny známými společnostmi, jako je například LEGO, Mattel, Steiff či Bachmann. U whisky jsou více oceňovány známé a oblíbené palírny. Mezi nejdražší lahve patří například Macallan, Port Ellen nebo Yamazaki. Filmové memorabilie však tento trend nenásledují. Vzhledem k jejich povaze je většinou jejich hodnota spjata spíše s konkrétním filmem, televizním pořadem nebo hercem.

4 VYHODNOCENÍ DOPORUČENÍ PRO INVESTORY

Alternativní investice představují zajímavou a krásnou doplňkovou variantu k tradičním investicím jako jsou akcie, dluhopisy nebo podílové listy. Přesto by měl investor do jednotlivých netradičních forem investování investovat pouze v případě, kdy pro něj sběratelské předměty představují jeho vášeň a je k nim citově vázán. Právě to je totiž přidanou hodnotou alternativních investic vůči investicím tradičním. Majiteli poté nedělá radost pouze zvyšování hodnoty konkrétního předmětu, ale zároveň ho naplňuje samotné vlastnictví, na které je hrdý. Vášniví sběratelé jsou často ochotni si za vlastnictví konkrétního předmětu i připlatit, protože pro ně představuje víc než pouhou investici. Zároveň by však tyto druhy investic neměly převažovat v investičním portfoliu, proto nelze opomíjet diverzifikaci. Netradiční investice by měly zabírat pouze mezi 5-10 % portfolia.

Značnou výhodou alternativních investic je jejich nízká závislost na finančních trzích. Pokud jsou finanční trhy ovlivňovány vzniklou krizí či politickou situací, ceny netradičních investic se měnit nemusí, a i přes neblahé okolnosti mohou naopak růst. Investoři se často v období krize totiž uchylují raději k hmatatelným investicím, které mohou využít i při propadu jejich cen.

Přestože mohou alternativní investice nabízet možnosti diverzifikace a ochrany vůči tržním výkyvům, stále mohou investorovi přinášet i zvýšené riziko v podobě vysoké volatility trhu a nízké likvidity. Proto by investor měl vždy před vstupem na trh s netradičními investicemi pečlivě zvážit svou schopnost tolerance rizika a provést důkladnou analýzu trhu. Zároveň je důležité mít na paměti, že každá z investic je odlišná, a proto je třeba k nim přistupovat rozdílně.

Vzhledem k poměrně malé investorské základně, což lze vnímat jako nevýhodu, v jednotlivých oblastech netradičního investování je doporučován vstup na zahraniční trhy, kde se otevírají dveře k mnohem větším investorským příležitostem. V tuto chvíli se však investor začíná potýkat s problematikou měnových kurzů. Zatímco ve chvílích, kdy je česká koruna oslabena, je pro něj výhodné prodávat, protože se tím navyšuje jeho zisk z investice, měl by naopak nakupovat v případě, kdy má česká koruna silnější pozici. Česká národní banka se snaží udržet vcelku stálou pozici české koruny vůči ostatním měnám, přesto je možné ji vůči euru či americkému dolaru vidět kolísat. Aktuálně je kurz 25 CZK/EUR a 23 CZK/USD, což představuje vhodné období pro nákup.

Podle zprávy KFLII (Knight Frank Luxury Investment Index), která byla vydána na zhodnocení vývoje indexů luxusních sběratelských předmětů, je výkonnost jednotlivých indexů následující (Tabulka 12):

Tabulka 12: Výsledky KFLII za 4. čtvrtletí 2023

Alternativní investice	Výkonnost indexu za 1 rok	Výkonnost indexu za 10 let
Umění	11 %	105 %
Šperky	8 %	37 %
Hodinky	5 %	138 %
Mince	4 %	56 %
Barevné diamanty	2 %	8 %
Víno	1 %	146 %
Nábytek	-2 %	40 %
Kabelky	-4 %	67 %
Automobily	-6 %	82 %
Whisky	-9 %	280 %

Zdroj: Elliman (2024)

Podle tabulky 12 lze říci, že ani jedna z investic popisovaných v této práci si aktuálně nevede nejlépe. Z 10 sledovaných oblastí obsazují automobily a whisky poslední dvě místa. Od konce roku 2023 již však uběhlo několik měsíců, a právě výkonnost indexu automobilů od té doby již opět vzrostla do kladných čísel. Aktuálně jsou však na trhu sběratelství atraktivnější investice než whisky a automobiloví veteráni. Dle předpokladů American Collectors Community (2023) lze pro rok 2024 očekávat, že nejvíce poptávané sběratelské předměty budou v oblasti mincí, známek, sportovních memorabilií, hraček, komiksů a vinylových desek.

Ze současného vývoje indexů, popřípadě cen jednotlivých objektů, alternativních investic lze do budoucna předpokládat, že pro investory bude i nadále atraktivní trh s automobilovými veterány. Přestože byl dle analýzy jejich průměrný roční výnos nižší než u ostatních investic, nabízí svým investorům větší trh a určitou jistotu růstu i do budoucna. Jejich tržní kapitalizace neustále roste a indexy mají od počátku až do současné doby rostoucí primární trend. Co se hraček týče, je možné předpokládat, že i pro několik následujících let bude vhodné investovat

do limitovaných edic stavebnic LEGO nebo panenek Barbie. Na veletrhu Toy Fair v New Yorku byl v minulém roce představen například LEGO Disney Magnifico's Castle jako velká, pro investory zajímavá, novinka. Navíc se jedná o investici, která aktuálně nabývá na oblíbenosti a lukrativnosti. Whisky momentálně zažívá na trhu určitý propad trvající od roku 2022, přesto však zůstává mezi atraktivními investicemi do dalších let. Oblíbenost této netradiční investice mezi investorskou veřejností neustále roste, díky čemuž se rozšiřuje i její trh. Oproti zbytku v této práci rozebíraných investic se zdají filmové memorabilie být lehce opomenuty. Filmových nadšenců sice není málo, avšak oproti ostatním druhům alternativního investování je tento méně známý a oblíbený. Jedná se tedy o investici, kterou musí investor opravdu milovat.

ZÁVĚR

Kapitalizace trhu s alternativními investicemi neustále roste, což poukazuje na fakt, že jsou alternativní investice ve světě investování stále oblíbenější a rozšířenější variantou pro uložení finančních prostředků. Investorům umožňují diverzifikovat jejich portfolio. Důvodem pro nárůst jejich oblíbenosti je jejich hmotná povaha a určitá odolnost vůči výkyvům na finančních trzích. Pro investora často bývají zároveň jeho vášní a koníčkem, takže představují příležitost spojit příjemné s užitečným.

Cílem diplomové práce bylo vyhodnotit doporučení pro investory na základě analýzy a komparace jednotlivých druhů alternativních investic. Analýza byla provedena podle zvolených kritérií: výnos, riziko, likvidita, dostupnost a časový horizont. Práce byla rozdělena do čtyř kapitol, z nichž první se věnovala teoretickým východiskům a zbývající tři kapitoly spadaly do praktické části, v nichž probíhalo mapování zvolených druhů investic pomocí metod analýzy a komparace. Na základě vyhodnocení jednotlivých investic podle uvedených metod bylo poté formulováno doporučení pro investory.

V práci byly vybrány následující oblasti investování: whisky, automobiloví veteráni, filmové memorabilie a hračky. Jednotlivé oblastní netradičního investování byly nejdříve obecně charakterizovány. Následně byly popsány vlastnosti potřebné k potenciálu jejich zhodnocení. U všech oblastí je důležitou součástí hodnoty vzácnost, která se očekává u předmětů z limitovaných edic nebo přerušovaných výrob. Filmové memorabilie jsou navíc úzce spjaté s osobnostmi podílejícími se na natáčení konkrétního filmu či televizního pořadu. U hraček hraje velkou roli spolupráce se známými designéry nebo módními domy. Dalším důležitým kritériem je stav hračky. Například nerozbalená hračka má mnohem větší hodnotu než hračka, se kterou si děti již hrály. Jednotlivé druhy investic byly následně porovnávány na základě již výše uvedených kritérií. Z hlediska výnosu nejlépe dopadla whisky, která má průměrný roční výnos 12 %. Naopak nejhorší průměrný roční výnos nabízejí automobiloví veteráni s 4,8 %. Přestože je trh poměrně malý u všech vybraných alternativních investic, po přihlédnutí k tržní kapitalizaci a ukazateli CAGR si z hlediska likvidity opět nejlépe vede whisky. Investiční horizont však nahrává dvěma méně známým a oblíbeným investičním oblastem, a to filmovým memorabiliím a hračkám, kde je možné očekávat určité zhodnocení investice již během prvních 3-5 let.

Důležitou zásadou před investováním do alternativních investic je znalost trhu. V případě neznalosti se totiž investorovi může snadno stát, že se chytí do pasti, kterou je poměrně vysoká volatilita trhu a riziko ve všech zkoumaných oblastech investování.

ZDROJE:

- [1] 2023 Boom in Doll Collectible Market, 42% YOY Growth and 8.2% CAGR during 2023 to 2033 - Says Market Decipher, © 2024. In: *Market Decipher* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.prnewswire.com/news-releases/2023-boom-in-doll-collectible-market-42-yoy-growth-and-8-2-cagr-during-2023-to-2033--says-market-decipher-301891345.html>
- [2] 2024 Wealth Report: Art Leads Luxury Investment Index with Prices Up 11% in 2023, 2024. In: *Elliman* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.elliman.com/insider/2024-wealth-report-art-leads-luxury-investment-index-with-prices-up-11-in-2023/>
- [3] American Whiskey, © 2024. In: *The Whisky List* [online]. [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: <https://thewhiskylist.com.au/guides/american-whiskey/>
- [4] Are Classic Cars a Good Investment?, © 2024. In: *Progressive* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.progressive.com/answers/are-classic-cars-good-investment/>
- [5] ARTZBERGER, William. Avoid These 8 Common Investing Mistakes. In: *Investopedia* [online]. © 2023, 15. 5. 2022. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/articles/stocks/07/beat_the_mistakes.asp
- [6] *Autographia* [online], 2024. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://autographia.com/>
- [7] BODIE, Zvi, Alex KANE a Alan J. MARCUS. *Investments*. 10th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2014, 1080 s. ISBN 978-0-07-786167-4.
- [8] BRADLEY, Michael, 2023. Most Expensive Whiskey: Luxurious Liquid Legends. In: *Luxe Digital* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://luxe.digital/lifestyle/dining/most-expensive-whiskies/>
- [9] *Brick Economy* [online], © 2024. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.brickeconomy.com/>
- [10] Classic Cars, © 2024a. In: *Statista* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.statista.com/study/70579/classic-cars/>
- [11] Co je fundamentální analýza?. In: *Moneta* [online]. © 2023. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/fundamentalni-analyza>
- [12] Co je portfolio. In: *Peníze.cz* [online]. © 2023. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/slovník/portfolio>

- [13] Co je to spekulace?. In: *Czech Wealth* [online]. © 2023. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.czechwealth.cz/slovník-pojmu/spekulace>
- [14] ELTON, Edwin J. et al., 2014. *Modern Portfolio Theory and Investment Analysis*. 9th. John Wiley, 738 s. ISBN 978-1-118-46994-1.
- [15] *Engine Classic Cars Automobile Fund* [online], © 2016. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <http://www.engine-fund.com/cz/engine-fond>
- [16] FAMA, Eugene F. a Kenneth R. FRENCH, 2002. Testing Trade-Off and Pecking Order Predictions About Dividends and Debt. *The Review of Financial Studies* [online]. 15(1), 1-33 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/rfs/15.1.1>
- [17] MORRIS, Sylvia, © 2024. Film Memorabilia Like Olivia Newton-John's Grease Outfit Is Fetching Record Sums: So Could You Make a Mint From the Movies? In: *Statista* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.thisismoney.co.uk/money/investing/article-7376731/The-market-film-memorabilia-worth-330m-mint-it.html>
- [18] FISHER, Kenneth L. a Meir STATMAN, 2002. Bubble Expectations. *The Journal of Wealth Management* [online]. 5(2), 17-22 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.simonemariotti.com/downloads/Papers%20finanziari/Fisher-Statman.pdf>
- [19] FOSTER, Oliver. Toy Collecting As an Investment: What to Look For, 2023. In: *Medium* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://medium.com/@foster.oliver/toy-collecting-as-an-investment-what-to-look-for-d2acc219fd2f>
- [20] GRAHAM, Benjamin a Jason ZWEIG, J. *Intelligentní investor*. Translated by Radim Láník. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 503 s. ISBN 978-80-247-1792-0.
- [21] HAYES, Adam. Market Risk Definition: How to Deal with Systematic Risk. In: *Investopedia* [online]. © 2023, 3. 5. 2023. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/m/marketrisk.asp>
- [22] *Heritage Auctions* [online], 2024. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.ha.com/>
- [23] *Heureka* [online], © 2024. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.heureka.cz/>
- [24] *Historic Automobile Group International* [online], © 2024. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <http://www.historicautogroup.com/>
- [25] How to Determine the Value of Your Movie Props, © 2024. In: *Neat Stuff* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.neatstuffcollectibles.com/how-to-determine-the-value-of-your-movie-props/>

- [26] CHALABI, Al a Jim MELLON, 2008. 10 nejlepších investic na příštích 10 let. Computer Press, 176 s. ISBN 978-80-251-2144-3.
- [27] CHANG, Jenny, © 2024. 10 Most Expensive Toys and Games in 2024: From Diamond Barbie to Astolat Dollhouse Castle. In: *Finances Online* [online]. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://financesonline-com.translate.goog/10-most-expensive-toys-and-games-from-classic-rocking-horse-to-next-gen-video-game/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=cs&_x_tr_hl=cs&_x_tr_pto=sc
- [28] Charting a druhy grafů v technické analýze. In: *FXstreet* [online]. © 2023, 31. 8. 2020. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.fxstreet.cz/charting-a-druhy-grafu-v-technicke-analyze.html>
- [29] CHEN, James, © 2024. What Is a Collectible? Definition, Investing, Insurance and Types. In: *Investopedia* [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/c/collectible.asp>
- [30] Investiční strategie. In: KOOPERATIVA. *Flexi* [online]. © 2023. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://flexi-risk.koop.cz/cs/investicni-fondy-a-strategie/investicni-strategie>
- [31] Jaké jsou druhy whisky?, © 2023. In: BIBERET. *Espirits* [online]. [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <https://www.espirits.cz/blog/druhy-whisky/>
- [32] K500, 2024. In: *K500* [online]. s. 19-33 [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://k500.com/the-index>
- [33] KOHOUT, P. *Investiční strategie pro třetí tisíciletí*. 6. přepracované vyd. Praha: Grada, 2010. 296 s. ISBN 978-80-247-3315-9.
- [34] KRABEC, Jaroslav. *Finanční trhy*. 3. Praha: Bankovní institut, 2007. 147 s. ISBN 978-80-7265-105-4.
- [35] KUBELKA, Jan. Ceny a škody na vozidlech. *Jan Kubelka* [online]. © 2023 [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://jankubelka.cz/ceny-a-skody-na-vozidlech>
- [36] KUČERA, Radim, © 2023. Propad cen nemovitostí v roce 2008. In: *R21* [online]. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <https://www.r21.cz/blog/propad-cen-nemovitosti-v-roce-2008#>
- [37] LIŠKA, Václav a Jan GAZDA, 2004. *Kapitálové trhy a kolektivní investování*. Professional Publishing, 525 s. ISBN 80-86419-63-0.
- [38] MALKIEL, Burton G. *A Random Walk Down Wall Street*. 11. New York: W. W. NORTON & COMPANY, 2016. ISBN 978-0-393-08169-5.

- [39] MARKOWITZ, Harry, 1952. Portfolio Selection. *The Journal of Finance* [online]. 7(1), 77-91 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/2975974>.
- [40] Mezinárodní technický kodex FIVA, 2020. *Federace klubů historických vozidel* [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.fkhv.cz/news/mezinarodni-technicky-kodex-fiva-20201/>
- [41] NAH, Vanessa. Are Barbie Dolls Good Investments? We Spoke To A Barbie Enthusiast With 12,000 Dolls To Find Out, © 2009-2024. In: *Money Smart* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://blog.moneysmart.sg/invest/barbie-dolls-investment/>
- [42] Národní zdravotnický informační portál [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2024 [cit. 28.04.2024]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz>. ISSN 2695-0340.
- [43] Nová pravidla pro japonskou whisky, © 2023. In: *Poznej Whisky* [online]. [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: https://poznejwhisky.cz/svet_whisky/nova-pravidla-pro-japonskou-whisky/
- [44] NOVOTNÝ, J. *Investování na finančních trzích s podporou psychologické analýzy*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2018. 181 s. ISBN 978-80-7418-291-4.
- [45] NÝVLTOVÁ, Romana a Mária REŽŇÁKOVÁ. *Mezinárodní kapitálové trhy*. Praha: Grada, 2007. 224 s. ISBN 978-80-247-1922-1.
- [46] Podmínky vlastnictví historického vozidla, © 2023. In: *Portál řidiče* [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.portalridice.cz/clanek/historicke-vozidlo-a-podminky-aneb-kdy-je-auto-veteran>
- [47] Projected size of the global classic car market between 2020 and 2024, © 2024b. In: *Statista* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1139775/global-classic-car-market-size/>
- [48] *Propstore Auction* [online], 2024. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://propstoreauction.com/>
- [49] Psychologie trhu. In: *Patria.cz* [online]. © 2023c. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/akademie/analyzy-investice-psychologie-trhu.html>
- [50] Scotch Whisky Export Report 2023, 2024. In: *Whisky Partners* [online]. s. 19-33 [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://whiskypartners.com/learn/scotch-whisky-export-report-2023-navigating-challenges-and-celebrating-growth/>
- [51] SCHLEIFER, Andrei a Lawrence H. SUMMERS, 1990. The Noise Trader Approach to Finance. *Journal of Economic Perspectives*. 4(2), 19-33.

- [52] Skotská whisky, © 2024. In: *ESPIRITS* [online]. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://www.espirits.cz/skotska-whisky/>
- [53] STAMMERS, Robert. Tips for Avoiding the Top 20 Common Mistakes. In: *CFA Institute* [online]. [cit. 2023-12-10]. © 2023. Dostupné z: <https://www.cfainstitute.org/-/media/documents/support/future-finance/avoiding-common-investor-mistakes.pdf>
- [54] ŠIRŮČEK, Martin, Oldřich ŠOBA a Jaroslav NĚMEČEK, 2014. Validita modelu CAPM na akciovém trhu USA. *Trendy ekonomiky a managementu* [online]. 8(18), 87-100 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: https://dspace.vutbr.cz/bitstream/handle/11012/31473/18_08.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- [55] Rare Whisky 101, © 2024. *Rare Whisky 101* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.rarewhisky101.com/>
- [56] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 4. aktualiz. a roz. vyd. Praha: Grada, 2014. 768 s. ISBN 978-80-247-3671-6.
- [57] ROBILLARD, Hunter, © 2024. 5 Reasons to Invest in Whiskey Casks? (+8 Factors to Consider). *Vinovest* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.rarewhisky101.com/>
- [58] Technická analýza. In: *Fio banka* [online]. © 2023. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.fio.cz/akcie-investice/internetove-obchodovani/technicka-analyza>
- [59] Technický kodex FIVA, 2015. *Veteran Car Club Velemín* [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <http://www.vccvelemin.cz/wp-content/uploads/2017/02/Technick%C3%BD-kodex-FIVA-2015.pdf>
- [60] TEPPER, Tomáš. a Martin KÁPL. *Peníze a Vy*. 2.vyd. Praha: Prospektrum, 1994. ISBN 80-85431-96-3.
- [61] The 8 Most In-Demand Collectibles to Look For, © 2024. In: *American Collectors Collectibles* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://americancollectors.com/articles/the-8-most-in-demand-collectibles-to-look-for/>
- [62] *The Scotch Whisky Regulations*. In: *Legislation.gov.uk* [online], 2009. Dostupné z: https://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/2890/pdfs/uksi_20092890_en.pdf
- [63] *THE SWEX* [online], ©2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://theswex.com/en/home>
- [64] Toy industry - statistics & facts, © 2024c. In: *Statista* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/1108/toy-industry/#topicOverview>

- [65] TRAXLER, Jan. Diverzifikace a efektivní investování. In: *FINEZ* [online]. © 2023, 18. 5. 2009. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.finez.cz/blog/jak-investovat/diverzifikace-a-efektivni-investovani/>
- [66] TV and Movie Memorabilia Market Size, Statistics, Growth Trend Analysis and Forecast Report, 2023 - 2033, © 2018. In: *Market Decipher* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.marketdecipher.com/report/tv-and-movie-memorabilia-market>
- [67] Typy investorů. In: KOMERČNÍ BANKA. *Amundi* [online]. © 2023. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.amundi-kb.cz/jak-zacit/proc-investovat/typy-investoru>
- [68] Úvod do fundamentální analýzy. In: *Patria.cz* [online]. © 2023a. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/akademie/analyzy-investice-fundamentalni-analyza.html>
- [69] Úvod do technické analýzy. In: *Patria.cz* [online]. © 2023b. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/akademie/analyzy-investice-technicka-analyza.html>
- [70] VESELÁ, Jitka. *Investování na kapitálových trzích*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-647-9.
- [71] VESELÁ, Jitka a Lucie NEUBAUEROVÁ, 2016. Trpí investoři při svém rozhodování behaviorálními předsudky? *Český finanční a účetní časopis* [online]. 11(3), 73-87 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://cfuc.vse.cz/pdfs/cfu/2016/03/05.pdf>
- [72] What Is Your Bottle Worth?, ©1999-2024. In: *The Whisky Exchange* [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.thewhiskyexchange.com/wanted/worth>
- [73] Whiskey, © 2023. In: *Britannica* [online]. [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/whiskey>
- [74] *Whiskey & Wealth Club* [online], ©2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://whiskeywealthclub.com/>
- [75] Whisky investor account examples: How has maturing whisky performed since October 2015?, 2024. In: *Whisky Invest Direct* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.whiskyinvestdirect.com/about-whisky/whisky-investor-account-examples>
- [76] *Wine-Searcher* [online], 2024. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://www.wine-searcher.com/>
- [77] WISHART, David, 2009. The Flavour of Whisky. *Significance* [online]. 6(1), 20-26 [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: <https://rss.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1740-9713.2009.00337.x>